

VARI NAMONA MAREKO NA ETOREATO

Mareko vaġa-foforina guruġari

Mareko arana ta tu Ioane. Ġia tu dia mo Iesu ġena mero gabanana (12) vekaravari ai tarimana ta. Mai Vari Namona tu laġani 64 beiaġo 68 fakari ai ta etoreato, mo tu Iesu emaseto murinai. Mai fefa tu Roma siti ai Petero ġesi ġeġauvei-vegogoto nuġanai etoreato. Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tari-mari Roma nuġanai ġetanuto-ġoi tarimari Iesu Varina Namona ekiravara-ginikaurito.

Mareko na ġia guruġana baregona ekiravararito tu ekirarito, Iesu tu Barau ġena vetuġunaġi-iaġovinina tarimana namo vedaureana e ma ġena vetuġamaġikau (Mareko 10:45). Korana Iesu tu Barau ġena maoro baregona gaburenai eġauveito-ġoi ema ġena guruġa mabarari ekorana-iaġirito-ġoi. Moġeri tu Iesu na ġauvei e nuġa-farevaġi veġari eveirito-ġoi moġerina ġeri ai evaġa-foforirito ġeri.

Mareko ġena toretore tu maiġesina eboioġaiato:

1. Vetuġunaġi tarimana Iesu ġena iaġoma ema everovinato veġana - karoa 1:1-13
2. Vetuġunaġi tarimana ġena ġauvei - karoa 1:14-13:37
3. Vetuġunaġi tarimana ġena mase - karoa 14-15
4. Vetuġunaġi tarimana ġena variġisi-ġenoġoi ema guba vanuġana ġana ma evaraġeto - karoa 16

Ioane Babatise ġena ġobata

¹ Iesu Keriso Barau Natuna Varina Namona maigēsina evesinato. ² Peroveta tarimana arana Isaia na etoreato,

“Barau ekirato,

‘Au na ġegu vetuġunaġi tarimana tu batuġu-guineani,

ġemu dabara vaġa-maġatana.’

³ Tarima ta tano fakanai ekeani, ekirani,

‘Vereġauka ġena dabara ġoiarevaia,

ġena iaġoma dabarana ġovaġa-maoromaoroa!’ ”

⁴ Moġa lorinai Ioane eiaġomato, tano fakanai tarimarima ebabatorito-ġoi e eġobatato-ġoi, tarimarima ġeri rakava ġerina beġene vetuġamaġi-kure e beġene raka-kure, ema babatiso beġene ġabia, Barau na ġeri rakava bene tuġamaġi-fitoġari ġana. ⁵ Tarimarima mabarari Iudea vanuġari na e Ierusalemna na ġeiaġoto-ġoi Ioane ġenai. Ġeri rakava ġekiraġi-foforirito-ġoi vau, ebabatorito-ġoi Ioridana ġarukanai.

⁶ Ioane ġena dabuġa tu kamela ġwiri na ġeveiato, ġena gabaġau tu nanigosi kefina, ġana ġaniġani dagarari tu madudu e gode nanuri moġo. ⁷ Eġobatato-ġoi, ekirato, “Tarima ta au murigu na beiaġomani, ġia ġena seġuka na au ġegu seġuka tu evanaġiani. Au maki asi ilaila ġia ġena tamaka varona baruġaiiani. ⁸ Au na ġomi tu nanu na ababatorisomini, a ġia na tu Iauka Veaġa na bebabatorisomini.”

Ioane na Iesu ebabatorisato

Mataio 3:13-17; Luka 3:21-22

⁹ Mo negai Iesu tu Nasareta, Galilea vanuġana ta, na eiaġomato, benamo Ioane na Ioridana

gārukanaī ebabatisoato. ¹⁰ Iesu nanu na eraka-raḡasito nuḡanaī, guba eḡitaiato, evekeo-fakato, benamo Iauka Veāḡa pune kavana emariḡoto ḡia ḡenaī. ¹¹ Benamo garo ta guba na ekea-riḡoto, ekirato, “Ḡoi tu au Natugu, aura-vinimuni; ema ḡemu ai aiaku-rakavani maki.”

Satani na Iesu eribaḡaniato

Mataio 4:1-11; Luka 4:1-13

¹² Moḡa murinaī Iauka Veāḡa na Iesu tano fakana ḡana etuḡu-iaḡoato. ¹³ Monai ḡaro e boḡi gabana vasivasi (40) etanuto, Satani na eriba ḡaniato-ḡoi. Ḡia tu boḡa bairi ḡesi ḡetanuto-ḡoi, aneru na ḡenariato-ḡoi.

Iesu ḡena ḡauvei esinaīato Galileai

Mataio 4:12-17; Luka 4:14-15

¹⁴ Ioane ḡediburaiato murinaī, Iesu Galilea ḡana eiaḡoto, Barau Varina Namona ea ḡobata iaḡiato-ḡoi. ¹⁵ Eḡobatato, ekirato, “Barau ḡena ḡaro tu varau beraḡasi, ḡena Basileia bevotu, (ḡena veḡitaḡau seḡukana evaḡa-ruḡaiani maiḡa)! Gemi rakava ḡerina ḡovetuḡamaḡi-kure, Vari Namona nuḡami na ḡovaḡa-moḡonia!”

*Iesu na tarima vasivasi (4) ekearito, ḡia muri-
nai beḡene raka*

Mataio 4:18-22; Luka 5:1-11

¹⁶ Iesu Galilea kou rikina na eraka-iaḡoto-ḡoi nuḡanaī, Simona ma tarina Anduru ḡesi eḡitarito, ḡeri reke kou ai ḡefuato, korana ḡia tu maina tarimari. ¹⁷ Benamo Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Ḡoiaḡoma, murigu ai ḡoma raka, be au na tu tarimarima maina viniri bana

vaġa-ribami.” ¹⁸ Benamo maoromaoro ġeri reke ġeraga-kwanerito, Iesu murinai ġerakato.

¹⁹ Asi ġeraka-managato, benamo Iesu na Iakobo (o Iames) Sebedaio, tarina Ioane ġesi eġitarito, ġasi ai ġeri reke ġwadareri ġeturirito-ġoi; ²⁰ ekearito, benamo ġia na tamari Sebedaio ma ġena ġauvei tarimari ġesi ġasi ai ġeraga-kwanerito, Iesu murinai ġerakato.

Iauka rakavana na eborogiato tarimana

Luka 4:31-37

²¹ Ġeraka-iaġoto, Kaperanaumai ġevotuto. Monai Sabadi ai Iesu Iuda tarimari ġeri rubu ai eraka-toġato, benamo evevaġa-ribato. ²² Ġia ġena vevaġa-riba guruġari tarimarima na ġeseġaġirito nai, ġeġaba-rakavato, korana tu ġena guruġa ma seġukana, dia taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari ġeri guruġa kavana.

²³ Mo rubu ai tarima ta tu iauka rakavana na eborogiato tarimana. Ġia ekeato, ekirato, ²⁴ “Iesu, Nasareta tarimamu o, kara ġemai noveia otoni? Ġoi tu ġai vaġa-rakavama uranai boiaġoma? Au ribagu ġoi tu deikara, ġoi tu Barau ġena Vevaġa Tarimamu!” ²⁵ Iesu na ekira-ġoiato, “Gurumu! Ġia ġenana norakavaġi!” ²⁶ Benamo iauka rakavana na mo tarima evaġa-ġoġo-ġoġoato, benamo ma ġabana ġesi eraka-vaġito. ²⁷ Tarimarima mabarari ġeġaba-rakava rakavato, benamo tauġeri ġevedanaġi-vedanaġito, ġekirato, “Mai tu kara? Vevaġa-riba variġuna? Ġia tu ma seġukana na iauka rakavari evaġa-guruġarini, ema garona maki

ġeseġaġiani!” ²⁸ Benamo Iesu varina asikauna eraga-rovorovoto Galilea vanuġari mabarari ai.

*Iesu na keve tarimari vovoka evaġa-namorito
Mataio 8:14-15; Luka 4:38-39*

²⁹ Rubu na ġeraka-rosito murinai, Iakobo (o Iames) ema Ioane ġesi ġeiaġoto, Simona ema Anduru ġeri numai ġea raġekauto. ³⁰ Simona ġena taġama vavinena tu ekevento, tauġanina eseġukato, be egena-taġoto-ġoi, benamo Iesu ġekira-varaiato. ³¹ Iesu eiaġoto ġenai, ġimanai eġabito, benamo evaġa-tanu vaisiato. Mo keve ekorito, benamo ġia eġuburito.

³² Lavilavi, ġaro eketoto murinai, tarimarima na keve tarimari e iauka rakavari na ġeboroġirito tarimari Iesu ġenai ġeġori-iaġorito. ³³ Vanuġa tarimari mabarari numa ġoiranai ġevegogoto. ³⁴ Iesu na keve irauirau tarimari vovoka evaġa-namorito e iauka rakavari ġutuma elai-vaġirito. Iauka rakavari mururi ekourito asi beġene gu-ruġa, korana ġia ribari Iesu.

*Iesu Galilea vanuġari ai eġobatato
Luka 4:42-44*

³⁵ Boġiboġi rekenai, roġosi bene laġani nai, Iesu evarigisito, tano fakana ġana eiaġoto, ea ġuriġurito. ³⁶ Benamo Simona ma karona ġesi Iesu ġea vetauato, ³⁷ ġea doġariato nai, ġekiraiato, ġekirato, “Tarimarima na tu ġoi ġevetaumuni!” ³⁸ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Vanuġa kavinaġiri ġana si-iaġo. Moġeri ai maki bana ġobata, au ġegu iaġoma korana tu moġa.” ³⁹ Benamo ġia eiaġoto Galilea vanuġari mabarari ġana. Rubu ai eġobatato-ġoi e iauka rakavari elai vaġirito-ġoi.

*Lepera tarimana Iesu na evaḡa-namoato
Mataio 8:1-4; Luka 5:12-16*

⁴⁰ Lepera tarimana ta Iesu ḡenai eiaḡoto, evetui-tarito, benamo enoḡiato, ekirato, “Bema ḡoi ourani nai, moḡoni boiarevaguni, bovaḡa-namoguni riba.” ⁴¹ Iesu na evetuḡaiato, ḡimana etuḡu-iaḡoato, eḡabi-karaiato, benamo ekirato, “Aurani, be nonamo!” ⁴² Benamo vaḡa-sebo lepera na eraga-kwaneato, enamoto. ⁴³ Iesu na evaḡa-guruḡa gwaḡiḡiato, ekirato, ⁴⁴ “Mai veiḡa tarima ta asi bono kira-varaia. Noiaḡo, Rubu Veaḡa verena na bene ḡitamu, ema veiareva varevare dagarari Mose na ekiraḡiato ilailanai bono vinia. Be tarimarima beḡene riba, ḡoi tu bonamo.”

⁴⁵ Senaḡi ḡia tu eiaḡoto, mo veiḡa varina efiuato. Moḡesi nai Iesu tu vanuḡa tai asi ma eraka-toḡato, a tano fakari ai moḡo etanuto-ḡoi. Senaḡina tarimarima gabu irauirauri na Iesu tu roḡo ḡeiaḡo-viniato-ḡoi.

2

Iesu na rakava etuḡamaḡi-fitoḡarito

¹ Ġaro kotari ḡevanaḡito vau, Iesu Kaperanauma ḡana eḡenoḡoito. Tarimarima na varina ḡeseḡaḡiato Iesu tu numai. ² Moḡa lorinai tarimarima ḡutuma ḡeḡaru-vegogoto, numa nuḡana ḡevaḡa-vonuato, eiaḡoto ḡatama-boka korana maki asi faka ta. Monai vau Iesu na Vari Namona eḡobata-vinirito, ³ nuḡanai tarima vasivasi (4) na tauḡanina tavi ta emaseto tarimana ta Iesu ḡenai ḡeḡwa-iaḡoato. ⁴ Tarimarima ḡutuma nai, asi ḡeri dabara Iesu sevina ḡana beḡe

raka-kavi iaḡoni. Naima ḡia na Iesu eruḡato iatana ḡuduḡuna ḡeḡiu-vaḡiato vau, keve rakava tarimana ma gedana ḡesi ḡetuḡu-riḡoato Iesu ḡoirana ḡana. ⁵ Iesu na ḡeri veḡabidadama eḡitaiato nai, ḡia na keve rakava tarimana evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Natugu, ḡemu rakava batuḡamaḡi-fitoḡari.”

⁶ Taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimari kotari monai tanutaḡori ai, nuḡari ai maḡesi ḡetuḡamaḡito, ⁷ “Karase nai mai tarima moḡesina ekirani? Ḣia na Barau ekira-fitoḡaiani. Dei na rakava betuḡamaḡi-fitoḡarini? Barau moḡo ḡereḡana!” ⁸ Iesu ma ribana ḡia kara ḡetuḡamaḡirito-ḡoi nai edanaḡirito, ekirato, “Karase nai manḡesi ḡotuḡamaḡini? ⁹ Aiḡesina baguruḡani tu meraḡa, keve rakava tarimana bavaḡa-guruḡaia, bakira, ‘Ḣemu rakava batuḡamaḡi-fitoḡari’ banasi, ba bara kiraia, ‘Noruḡa-vaisi, ḡemu geda noḡabia, be noraka’ barasi? ¹⁰ Au na navaḡa-ḡitami, Tarimarima Natuna tu ma ḡena maoro, rakava betuḡamaḡi-fitoḡarini mai tanobarai.” Ḣia na keve rakava tarimana evaḡa-guruḡaiato, ekirato, ¹¹ “Akiramuni, noruḡa-vaisi, ḡemu geda noḡabia, be numa ḡana noiaḡo!” ¹² Maoromaoro eruḡa-vaisito, ḡena geda eḡabiato, tarimarima ḡoirari ai eraka-rosito. Moḡa lorinai mabarari ḡeḡabarakava rakavato, Barau ḡevaḡa-raḡeato, ḡekirato, “Maḡesina kavana ta roḡosi tara ḡitaia.”

Iesu takesi gogo tarimari ḡesi ḡeḡaniḡani-vegogoto

Mataio 9:9-13; Luka 5:27-32

13 Iesu ma eiaĝoto kou rikinai. Tarimarima ĝutuma ĝia ĝenai ĝeiaĝoto, benamo ĝia na evaĝa-ribarito. 14 Iesu eraka-iaĝoto-ĝoi nuĝanai, ĝia na Alfeo natuna arana Levi takesi moniri ĝeĝabito-ĝoi numanai tanutaĝo eĝitaiato, benamo ekiraiato, ekirato, “Murigu ai noma raka.” Benamo Levi evariĝisito, Iesu murinai erakato.

15 Iesu Levi ĝena numai eĝani-ĝanito-ĝoi nai, takesi gogo tarimari e vei-rakava tarimari ĝutuma maki Iesu ma ĝena mero ĝesi ĝeĝaniĝani-vegogoto, korana tarimarima vovoka ĝia murinai ĝerakato-ĝoi. 16 Taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari, Farisea ĝeri doĝoro tarimari, na Iesu ĝeĝitaiato, takesi gogo tarimari e vei-rakava tarimari ĝesi ĝeĝaniĝani-vegogoto-ĝoi, benamo ĝia na Iesu ĝena mero ĝedanaĝirito, ĝekirato, “Ĝia tu karase nai takesi gogo e vei-rakava tarimari ĝesi ĝeĝaniĝani-vegogoni?” 17 Iesu eseĝaĝito, benamo evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Namo tarimari na doketa asi beĝe vetaurini, senaĝina keve tarimari na moĝo. Au aiaĝomato maki dia vei-iobukaiobuka tarimari keakeari, senaĝi vei-rakava tarimari.”

Ĝaniveaĝa

Mataio 9:14-17; Luka 5:33-39

18 Ĝaro ta Ioane Babatiso ĝena mero e Farisea tarimari ĝeĝani-veaĝato-ĝoi nai, tarima kotari Iesu ĝenai ĝeiaĝoto, benamo ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Kara dainai Ioane Babatiso ĝena mero e Farisea tarimari ĝeri mero tu ĝeĝani-veaĝani, senaĝi ĝoi ĝemu mero tu asiĝi?”

19 Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi ġotuġamaġini, veġaraġo variġu tauna ġatana seviri ai etanuni nuġanai beġe ġani-veaġani ba? Asiġina! Veġaraġo variġu tauna ġatana seviri ai neganai, asi beġe ġani-veaġani. 20 Ġarona eiaġomani veġaraġo tauna ġatana ġerina beġe ġabi-veġitaiani, monai vau beġe ġani-veaġani.

21 Tarima ta na dabuġa variġuna veseana dabuġa guinena ġesi asi bebani-vegogoani. Bema moġesina beveiani nai, dabuġa variġuna na guinena bedareani, ema vedarena maki bebaregoni. 22 Tarima ta na vine nanuna variġuna nanigosi kefina guinenai asi besisiani. Bema moġesina beveiani nai, vine nanuna variġuna na nanigosi kefina guinena bevei-fakaiani. Vine nanuna e kefi beġe rakavani. Senaġi vine nanuna variġuna nanigosi kefina variġunai besisiani tu namo.”

*Iesu tu Sabadi Verena
Mataio 12:1-8; Luka 6:1-5*

23 Sabadi tai Iesu ma ġena mero ġesi widi vamokari na ġeraka-vanaġito-ġoi nai, ġena mero tu rakarakari ai widi ġebukito-ġoi. 24 Farisea tarimari na Iesu ġekiraiato, ġekirato, “Noġitari, ġia kara ġeveini! Maniġesi asi beġene vei Sabadi ai, taravatu.”

25 Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Davida na kara eveiato guruġari ġoiaviato ba asiġina, ġia ma karona ġesi ġevitorito nai? 26 Barau ġena numai eraka-toġato, Barau ġoiranai ġetorerito-ġoi beredi eġabito, eġanito, karona maki evinirito. Mo beredi tu veaġa veġata, Rubu Veaġa vereri

ġereġari moġo ġari. Mo veiġa tu Abiata Rubu Veaiġa verena baregona ġena negai eġorato.”

²⁷ Benamo Iesu na ma ekirarito, ekirato, “Barau na Sabadi eveiato tu tarimarima ġeri, dia tarimarima eveirito Sabadi ġena. ²⁸ Moġesi nai Tarimarima Natuna tu Sabadi Verena.”

3

Ġima boso tarimana

¹ Ġaro tai Iesu rubu ai ma eraka-toġato. Ġima boso tarimana ta tu monai. ² Tarima kotari maki monai, Iesu ġeġita-taġoato-ġoi, Sabadi ai mo tarima bevaġa-namoani ba, beġene ġita-kaua, be beġene vaġa-bade-iaġia ġetato-ġoi nai. ³ Iesu na ġima boso tarimana evaġa-guruġaiato, ekirato, “Noruġa-vaisi, tarima mabarari ġoirari ai noma ruġa.” ⁴ Benamo Iesu na edanaġirito, ekirato, “Aiġa tu maoro, Sabadi ai veiġa namori veiveiri namo ba veiġa rakavari sini veiri? Tana vevaġa-maġuri ba tana vaġivaġi?”

Senaiġi ġia asi ġeguruġato. ⁵ Iesu ma baruna e ma nuġa-metona ġesi eġita-ġeġeraġirito, korana tarimarima ġenuġa-bubuto nai. Benamo ġima boso tarimana ekiraiato, ekirato, “Ġimamu notuġu-roroġotoa.” Ġimana etuġu-roroġotoato, benamo enamoto. ⁶ Moġa murinai Farisea tarimari rubu na ġeraka-rosito, Heroda murinai ġerakato-ġoi tarimari ġesi ġeboioġa-vegogoto, Iesu kamasi beġe vaġiani dabarana ġevetauato.

*Tarimarima ġutuma Galilea kouna rikinai
Luka 6:17-19*

⁷ Iesu ma ġena mero ġesi ġeraka-veġitato, Galilea kouna ġana ġeiaġoto. Tarimarima ġutuma lelevaġi Galilea na ġia murina na ġeiaġoto, ema vovoka lelevaġi maki Iudea na, ⁸ Ieruselema na, Idumea na, Ioridana ġaruka mo reke na, Taia e Sidono rekeri na ġeiaġoto, korana Iesu varina ġeseġaġiato nai. ⁹ Tarimarima ġutuma nai, Iesu na ġena mero ekirarito, ġasi misina ta beġene ġabi-torea, tarimarima ġutuma be beġe ruġaruġa-ġauani garina. ¹⁰ Iesu na keve tarimari ġutuma evaġa-namorito dainai, keve tarimari mabarari maki ġeġoto-iaġoto, Iesu ġenai beġene veġabikau ġana. ¹¹ Iauka rakavari na ġeboroġirito tarimari na ġia ġeġitaiato tu, ġoiranai ġeketo-tarito, ġekoġoto, ġekirato, “Ġoi tu Barau Natuna!”

¹² Iesu na evaġa-guruġa gwaġiġirito, asi beġene vaġa-foforia ġia tu deikara.

Iesu na tarima gabanana ruarua (12) eġabi-viriġirito

Mataio 10:1-4; Luka 6:12-16

¹³ Moġa murinai Iesu ġoro ġana evaraġeto, benamo eura-vinirito tauri ea kearito, benamo ġia ġenai ġeiaġoto. ¹⁴ Iesu na tarima gabanana ruarua (12) eġabi-viriġirito, arari apostolo evatorito, ġia beġene kavaia. Benamo ma bene tuġuri, beġene ġobata, ¹⁵ ema seġuka beġene ġabi, iauka rakavari beġene lai-vaġiri.

¹⁶ Eġabi-viriġirito tarimari tu maiġeri: Simona, arana variġuna evatoato Petero; ¹⁷ Iakobo (o Iames), Sebedaio natuna, ma tarina Ioane ġesi, arari variġuna evatoato, Boanere, anina tu guba eguruani natuna; ¹⁸ Anduru; Filipo; Batolomeo;

Mataio; Tomasi; Iakobo (o Iames), Alfeo natuna; Tadeo; Simona, Selote tarimana; ¹⁹ ema Iudas Isakariota, ġia tu Iesu berevaiani tarimana.

Iesu ema Belsebul

Mataio 12:24-32; Luka 11:14-23; 12:10

²⁰ Iesu tu numai ma eraġekauto. Tarimarima ġutuma lelevaġi ma ġevegogo-ġenoġoito nai, ġia ma ġena mero ġesi asi ġeri ġaniġani dabarana.

²¹ Iesu garagarana na varina ġeseġaġiato, benamo ġabiġoina ġeiaġoto, korana tarimarima ġekirato, “Ġia tu bebabo!” ġetato nai.

²² Taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari Ierusalemna na ġemariġoto, ġekirato, “Belsebul, (mai tu Satani), iauka rakavari ġeri vere, na ġia eboroġiato nai, iauka rakavari elai-vaġirini.”

²³ Benamo Iesu na ekea-iaġoma-rito, barabore ai evaġa-guruġarito, ekirato, “Satani na Satani kamasì belai-veġitaiani? ²⁴ Bema gavamani ta bevetavini, tauġena bevevaġi-vinini nai, mo gavamani asi beruġani riba. ²⁵ Bema doġoro ta bevetavini, tauġena bevevaġi-vinini, mo doġoro maki asi beruġani riba. ²⁶ Bema Satani bevetavini, tauġena bevevaġi-vinini, ġia asi beruġani, senaġi bekorini.

²⁷ Tarima ta na gwada tarimana ġena numai asi beraka-toġani riba, ġena farefare asi beverariani riba, senaġi mo gwada tarimana bebarubarugineani vau, ġena numa farefareri beverariani.

²⁸ Moġoni akiramini, tarimarima rakava beġe veini ema Barau beġe kira-fitoġaiani tarimari ġeri rakava mabarari Barau na betuġamaġi-fitoġarini riba. ²⁹ Senaġi tarima ta na Iauka

Veāga bekira-fitoḡaiani tarimana, ḡena rakava asi betuḡamaḡi-fitoḡaiani, mo rakava tu betanuvanāḡi vanāḡini.”³⁰ Iesu moḡesi ekirato, korana tarima kota ḡekirato, “Ḡia tu iauka rakavana ḡia nuḡanai” ḡetato nai.

*Iesu sinana ema tarina
Mataio 12:46-50; Luka 8:19-21*

³¹ Benamo Iesu sinana ma tarina ḡeraḡasito. Numa murikanai ḡeruḡa-tarito, ḡevetuḡuto, Iesu ḡea kiraia, ḡema vaḡa-guruḡaia ḡana.³² Ḡia tu tarimarima ḡutuma na ḡetanu-ḡeḡeraḡiato, benamo ḡekiraiato, ḡekirato, “Ḡoi sinamu e tarimu tu murikai, ḡoi ḡevetaumuni.”³³ Iesu na evaḡaveserito, ekirato, “Au sinagu e au tarigu tu deiri?”³⁴ Benamo ḡetanu-ḡeḡeraḡiato tarimari eḡitarito, ekirato, “Au sinagu e au tarigu tu maiḡeri!”³⁵ Barau ḡena ura ḡeveirini tarimari tu au tarigu, e au tobagu, ema au sinagu.”

4

Barabore - Iaraḡa tarimana na widi ḡueri efiurito

¹ Iesu ma ea vevaḡa-riba ḡenoḡoito Galilea kouna rikina. Tarimarima ḡutuma lelevaḡi na ma ḡea vegogo-ḡeḡeraḡiato nai, ḡasi ai ma eraḡekauto, benamo etanu-tarito. Gasi kota ḡelei-veḡitato, a tarimarima tu kou rikina na moḡo ḡevegogo-iaḡoto.² Iesu na dagara vovoka evaḡa-ribarito barabore ai. Ḡia ḡena vevaḡa-riba nuḡanai ekirato,

³ “Ḡoseḡaḡi! Iaraḡa tarimana ta eiaḡoto, ḡena widi ḡueri benea fiuri ḡana.⁴ Efiurito-ḡoi nai, kota

tu dabarai ġeketoto. Benamo manu ġeiaġomato, ġeġanirito. ⁵ Kotari tu forefore gaburi ai ġeketokauto tano maġiġiri ai. Asikauna ġetuburaġeto, korana tano iatanai moġo. ⁶ Benamo ġaro eraġekauto nai, ġia ġemaġuġuto, korana lamuri asi ġevariġo-ġitakauto lorinai, asikauna ġemaseto. ⁷ Kotari tu ġauġa ġiniġiniri nuġari ai ġeketoto. Benamo ġauġa ġiniġiniri ġetububaregoto, varovaro dagarari ġetubu-ġaurito e ġetuturarito nai, asi ġeġwato. ⁸ Kotari tu tano namonai ġeketoto, benamo ġetubu-ginikauto, ġegara-baregoto, ġeġwato kotari ġwari tu gabana toitoi (30), kotari tu gabana imaima ma gabanana (60), kotari tu sinau sebona (100).”

⁹ Benamo Iesu ekirato, “Ma seġana tarimana bene seġaġi!”

*Kara dainai Iesu na barabore ekiraġirito
Mataio 13:10-17; Luka 8:9-10*

¹⁰ Iesu ġereġana moġo ġaronai, ġena mero gabanana ruarua (12) ma ġia murinai ġerakatoġoi tarimari kotari tu ġia sevinai ruġa-ġeġeraġi, benamo mo barabore anina ġevedanaġi-iaġiato.

¹¹ Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Barau ġena Basileia guruġari vekuretoġari ġomi ġemi ai tu fofori, senaġi murika tarimari tu barabore ai avaġa-guruġarini, korana tu,

¹² ‘beġene ġitaia,
senaġi anina asi beġene ribaia,
beġene seġaġia,
senaġi asi beġene tuġamaġi-maoroa,
beġe vetuġamaġi-kureni Barau ġenai,

benamo ġeri rakava betuġamaġi-fitoġarini garina.’”

*Widi ġueri baraborena anina
Mataio 13:18-23; Luka 8:11-15*

¹³ Benamo Iesu na ma evaġa-guruġarito, eki-rato, “Mai barabore anina asi ġoribaiani nai, barabore tari tu kamasi boġo ribarini? ¹⁴ Iaraġa tari-mana na Barau ġena guruġa efiuani. ¹⁵ Tarima kotari tu widi ġueri dabarai ġeketoni kavana. Guruġa ġeseġaġini nai, Satani na eġabivaġi-ġariġaririni. ¹⁶ Tarima kotari tu widi ġueri forefore ai ġeketoni kavana. Guruġa ġeseġaġini nai, ma iakuri ġesi ġeġabi-raġeani. ¹⁷ Senaġi guruġa tarima nuġari ai asi ġevetoreni nai, asi ġetanu-maukani. Barau ġena guruġa dainai, nega rakavari ġeġoitaġoni, e ġevanerini, o ġevaġa-midigu midigurini ġarori ai ġia ġenana ġerakaveġitani. ¹⁸ Tarima kotari tu widi ġueri ġauġa ġiniġiniri nuġari ai ġefiurini kavana. Barau ġena guruġa ġeseġaġiani, ¹⁹ senaġi tanobara dagarari tuġamaġiri na, tanobara farefareri ġetuġamaġi-gogogogorini, ema ġeri ura dagarari kotari na Barau ġena guruġa ġelautariani, naima Barau ġena guruġa ġia ġeri ai asi ġwaġwari. ²⁰ Tarima kotari tu widi ġueri tano namonai ġefiurini kavana. Guruġa ġeseġaġiani, ġeġabi-raġeani, tauri ġevetoreni kotari tu gabana toitoi (30), kotari tu gabana imaima ma gabanana (60), kotari tu sinau sebona (100).”

*Lamefa betore-kauani
Luka 8:16-18*

21 Iesu na ma evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Tarima ta lamefa begabuani nai, ḡuro na beḡoḡoi-tariani o fata gaburenai betoreani? Asiḡina, toretorena fatanai betore-kauani. 22 Vekuretoḡa dagarari mabarari beḡe foforini, ḡeseḡo-ḡaurito dagarari mabarari beḡe ḡabi-fakarini. 23 Ma seḡana tarimana bene seḡaḡi!”

24 Iesu na ma ekirarito, ekirato, “Boḡo seḡaḡirini guruḡari boḡono tuḡamaḡi-ginikauri. Ġemi seḡaḡi ilailari ai Barau na riba e tuḡamaḡi-faka bevinimini. Tuḡamaḡi-faka kotari ma betore-kaurini. 25 Ma ḡena seḡaḡi tarimana tu tuḡamaḡi-faka beviniani, asi ḡena seḡaḡi tarimana, ḡena tuḡamaḡi-faka misina maki beḡabi-vaḡiani.”

Barabore - Widi ḡueri tauḡeri ḡetubuni

26 Iesu ma ekirato, “Barau ḡena Basileia tu noḡa moḡo tarima ta, widi ḡueri tano ai efi-urini kavana. 27 Ġia tu boḡi ai egenani, laḡani ai evariḡisini nuḡanai, mo widi ḡueri ḡetubuni, ḡegarani, senaḡina ḡia tu asi ribana kamasi ḡegarani. 28 Tano tauḡena na tauna evaḡa-ḡoraiani. Guine tu gwabena etoreani, gabi-vau fekana, moḡa murinai tauna etoreani feka nuḡanai. 29 Tauna bekirini nai, bebasiani, korana basibasi ḡarona bevotu.”

Barabore - Mastadi ḡauna ḡutuna

Mataio 13:31-32; Luka 13:18-19

30 Iesu evedanaḡito, ekirato, “Barau ḡena Basileia tu kara ḡesi bita vaḡa-ilailaiani? Kamara barabore na bevaḡa-foforiani? 31 Ġia tu mastadi ḡauna ḡutuna ta noḡa, tanobarai varovaro

dagarari ġueri mabarari fakari ai ġia ġereġana misina korokoro, tano ai ġevaroani. ³² Senaġi tano ai ġevaroani nai, egara-varaġeni, varovaro dagarari mabarari fakari ai ġia moġo barego vedaurea. Ġia legana maki baregori ġetubuni. Monai rovo manuri ġia legana iauġanai ġenuġini.”

³³ Moġesina kavana baraboreri asisebo ai Iesu na Barau ġena guruġa eġobata-vinirito-ġoi, ġia ġeri riba e tuġamaġi-faka ilailari ai. ³⁴ Ġena ġobatai barabore asi eraga-kwanerito-ġoi, senaġi ġena mero moġo ġereġari ai vau, guruġa aniri mabarari evaġa-foforirito-ġoi.

*Iesu na iavara e geta o ureure ekira-ġoirito
Mataio 8:23-27; Luka 8:22-25*

³⁵ Mo lavilavi ai Iesu na ġena mero ekirar-ito, ekirato, “Siveġasi-vanaġi, kou mo rekena ġana.” ³⁶ Benamo mo tarimarima ġutuma ġeraga-kwanerito, ġena mero na ġekavaiato Iesu etanutaġoto-ġoi ġasinai, benamo ġeġura-rakaiato. Ġasi kotari maki ġia ġesi. ³⁷ Iavara asi keikeina ta eraġasito e ureure barego maki ġasi ai evebubugurato-ġoi, ġasi maki dori evonuto-ġoi. ³⁸ Iesu tu ġasi gabinai fila iatanai egenato-ġoi. Ġena mero na ġevaġoato, ġekirato, “Vevaġa-riba tarimamu o, ġoi tu asi ogarini? Ġita tu mai taburuni!”

³⁹ Benamo Iesu evariġisito, iavara ekira-ġoiato e ureure ekiraiato, “Nodoko, asi noġareva.” Benamo iavara edokoto e emeġomeġo-tarito, asi eġareva-ġarevato. ⁴⁰ Iesu na ġena mero ekirarito, ekirato, “Karase nai ġogarini? Ġomi tu roġo asi ġemi veġabidadama?”

41 Ĝia ĝegari-rakava rakavato, benamo tauĝeri ĝevedanaĝi-vedanaĝito, ĝekirato, “Mai tu kamara tarima? Iavara e ureure na maki garona ĝeseĝaĝiani!”

5

*Iesu na iauka rakavari na ĝeboroĝiato tari-
mana evaĝa-namoato*

¹ Kou tavi tai ĝea vanaĝito Gerasa (o Gadara) tarimari ĝeri gabu ai. ² Iesu ĝasi na eraka-riĝoto-ĝoi nai, iauka rakavana na eboroĝiato tarimana ta gara gabuna na eiaĝomato-ĝoi Iesu ĝenai. ³ Ĝia tu gara kouĝari ai etanuto-ĝoi. Tarimarima ĝia barutarinai ĝeferauto, seini maki ĝia ĝenai asi gwaĝiĝi. ⁴ Nega ĝutuma kwakuna e ĝimana seini na ĝebarurito-ĝoi, senaĝi seini edabu-ĝuturito-ĝoi, ema kwakunai auri dagarari maki elau-kirarito-ĝoi. Ĝia tu gwada rakava, tarima ta na maki asi bevaĝa-maranaiani riba. ⁵ Boĝi e laĝani ai ĝia tu garai e ĝoro tuĝuri ai ekoĝoto-ĝoi ema tauĝena maki fore na everamato-ĝoi.

⁶ Ĝia na Iesu manaĝai eĝitaiato, eraga-iaĝoto, ĝoiranai eketo-tarito, ⁷ ekoĝoto edueto, ekirato, “Iesu o, Iaru-korokoro Barauna Natuna, kara au ĝegu ai noveia otoni? Barau aranai anoĝimuni, asi bono vaĝa-midigu midigugu.” ⁸ Ĝia moĝesi eki-rato, korana Iesu na evaĝa-guruĝaiato, ekirato, “Iauka rakavamu, mani tarima ĝenana noraka-vaĝi!” ⁹ Benamo Iesu na edanaĝiato, ekirato, “Ĝoi aramu tu deikara?” Ĝia evaĝa-veseto, ekirato, “Au aragu tu ‘Vetari Tarimari Ĝutuma,’ korana ĝai

tu vovoka.” ¹⁰ Ĝia na Iesu enoĝi-ĝiĝiraĝeato, mo gabu na asi bene lai-rosiri.

¹¹ Monai bai serina ĝoro gabakanai ĝedokadokato-ĝoi. ¹² Moĝesina nai iauka rakavari na Iesu ĝenoĝiato, ĝekirato, “Notuĝuma bai ĝeri ai, ĝia nuĝari ai ĝaraka-toĝa.” ¹³ Iesu na etuĝu-iaĝorito. Benamo iauka rakavari mo tarima ĝenana ĝeraka-vaĝito, bai nuĝari ai ĝeraka-toĝato. Benamo lalaĝa na ĝekokosi-firiĝoto, kou ai ĝevebora-ĝuĝututo. Mo bai serina nuĝanai bai mabarari 2,000 kavana.

¹⁴ Bai ĝitaĝauri tarimari ĝeragato, mo vari ĝea fiuato vanuĝa barana nuĝanai e vanuĝa keiri ai. Tarimarima ĝeraka-rosito, ĝeiaĝoto mo kara eĝorato dagarana ĝitaĝitana. ¹⁵ Iesu ĝenai ĝeraĝasito nai, ĝia na mo tarima iauka rakavari vovoka na ĝeboroĝiato tarimana ĝeĝitaiato, ma dabuĝana e ĝena tuĝamaĝi maki maoro etanu-taĝoto-ĝoi, benamo ĝia mabarari ĝegarito. ¹⁶ Mo veiĝa ĝeĝorato, ĝeĝitarito tarimari na iauka rakavari na ĝeboroĝiato tarimana varina, ema bai variri, tarimarima ĝekira-vararito. ¹⁷ Benamo ĝia na Iesu ĝenoĝiato, ĝeri tano na bene raka-veĝita.

¹⁸ Iesu ĝasi ai eraĝekauto-ĝoi nai, iauka rakavari ĝenana ĝeraka-vaĝito tarimana na enoĝiato, Iesu ĝesi bene iaĝo etato. ¹⁹ Senaĝi Iesu na ekiraiato, ekirato, “Noĝenoĝoi numa ĝana e ĝemu numa tarimari ĝeri ai. Benamo bonoa kira-varari, Barau na ĝemu ai kara beveia ema ĝena vevetuĝaĝwa ĝemu ai beĝora dagarana.”

²⁰ Benamo ĝia eiaĝoto Vanuĝa Gabanana (10)

tanori ai, ea vevari-fiuto, kara Iesu na ġia ġenai eveiato. Benamo tarimarima mabarari ġeġabarakavato.

*Iesu na kekeni ta ema vavine ta evaġa-namorito
Mataio 9:18-26; Luka 8:40-56*

²¹ Iesu ġasi na ma eġenoġoito kou tavi ta ġana maia. Mo kou rikinai tarimarima ġutuma lelevaġi na ma ġea ġaru-ġeġeraġiato. ²² Rubu ġitaġauna tarimana ta arana Iairo eiaġoto, Iesu eġitaiato nai, kwakuna koranai evetui-tarito, ²³ ma nuġana mabarana ġesi enoġiato, ekirato, “Au natugu kekenina bekeve-rakava, dori emaseni. Mani ġemu veiġa, noiaġoma, ġimamu iatanai bono torekaui, be natugu bene namo!”

²⁴ Benamo Iesu ġia ġesi ġeiaġoto-ġoi nai, tarimarima ġutuma lelevaġi maki ġeġotokauto, ġia na ġeraka-vebibi vebibiato-ġoi.

²⁵ Monai vavine ta, ġena keve tu rara kevena, laġani gabanana ruarua (12) ekeveiaġiato. ²⁶ Doketa vovoka na muramura ġeviniato-ġoi, senaġi asi enamoto-ġoi. Ġena moni mabarari evaġa-koririto, nenamo ġana, senaġi asi enamoto-ġoi, ġena keve moġo emetiaġoto-ġoi. ²⁷ Ġia na Iesu varina eseġaġiato naima eiaġomato, tarimarima ġutuma nuġari na eraka-rokarokato mo Iesu murinai ea raġasito, benamo ġena dabuġai eveġabikauto. ²⁸ Korana tu ġia evetuġamaġito, “Ġena dabuġai moġo baveġabikauni nai banamoni.” ²⁹ Benamo rara kevena edokoto, tauġaninai emami-raġiato ġena keve varau ekorito.

³⁰ Mo negai Iesu eribato, ġia ġenana seġuka eraka-vaġito. Benamo tarimarima ġutuma nuġari na eruġa-kureto, evedanaġito, ekirato, “Deikara na au ġegu dabuġa beġabi-karaia?” ³¹ Ġena mero ġevaġa-veseto, ġekirato, “Noboġeboġe, mai tarimarima tu ġutuma na ġebebesi-karamuni, kamasi tu ma ovedanaġini, okirani, ‘Deikara na beġabi-karagu?’ ” ³² Senaġi Iesu tu roġo eboġeboġeto-ġoi, eġabi-karaiato tarimana eġita-vetauato-ġoi. ³³ Mo vavine eriba-maoroto kara ġenai eġorato, benamo ma garina e ma ġoġo-ġoġona ġesi Iesu kwakuna koranai ea vetui-tarito, benamo kara eġorato mabarana ekiraġi-foforirito. ³⁴ Iesu na mo vavine evaġa-guruġaiato, ekirato, “Natugu, ġemu veġabidadama na bevaġa-namomu. Be, ma iakumu ġesi noiaġo, ġemu keve bekori-moġovaġi.”

³⁵ Iesu roġo eguruġato-ġoi nuġanai, rubu ġitaġauna tauna Iairo ġena numa na tarima kotari ġeiaġomato, Iairo ġekiraiato, ġekirato, “Natumu tu bemase. Vevaġa-riba tarimana asi novaġa-vekwaraġia.” ³⁶ Iesu na mo guruġa tu esegaġi-ġuirraġiato moġo, benamo rubu ġitaġauna tarimana evaġa-guruġaiato, ekirato, “Asi bono gari, bono veġabidadama moġo.” ³⁷ Benamo Iesu na mabarari ekira-ġoirito, murina na asi beġene iaġo, senaġi Petero, e Iakobo (o Iames), ema tarina Ioane moġo ġia ġesi beġene iaġo. ³⁸ Iairo ġena numai ġeraġasito, benamo Iesu na tarimarima eġitarito, ġeguru-raġeto-ġoi e ġetaġi-guruġa guruġato-ġoi. ³⁹ Benamo Iesu numai eraka-toġato, evaġa-guruġarito, ekirato, “Karase nai ġoguru-

raĝeni e ĝotaĝini? Kekeni tu asi bemase, ĝia tu egenani moĝo.”⁴⁰ Senaĝina tarimarima na ĝerikiriki-iaĝiato. Benamo Iesu na etuĝu-rosirito, bena kekeni tamana sinana e ĝia ĝekavaiato tarimari toitoi ĝesi moĝo kekeni ĝevaĝa-genaiato gabunai ĝeraka-toĝato.⁴¹ Benamo Iesu na kekeni ĝimanai eĝabito, evaĝa-guruĝaiato, ekirato, “Talita kumi!” Mo guruĝa anina tu “Kekeni, au na ĝoi akiramuni, novariĝisi!”⁴² Benamo kekeni vaĝa-sebo evariĝisito, erakaorakaato. Ĝia ĝena laĝani tu gabanana ruarua (12). Mai veĝa eĝorato nai, tarimarima ĝeĝaba-rakava rakavato.⁴³ Iesu na evaĝa-guruĝarito, mai veĝa varina asiĝina ĝinavaĝi beĝene kiraĝia etato, ema ekirarito, mo kekeni beĝene ĝubua.

6

Iesu Nasareta tarimari na asi ĝeĝubakauato

¹ Iesu na mo gabu eraga-kwaneato, benamo ĝena vanuĝa ĝana eiaĝoto; ĝia ĝena mero maki murina na ĝeiaĝoto.² Sabadi ĝaronai Iesu tu rubu ai ma ea vevaĝa-ribato, tarimarima ĝutuma na ĝeseĝaĝiato tu, ĝeĝaba-rakavato, ĝekirato, “Mai tarima mai riba tu ainana eĝabito? Ĝena iaunega maki dei na eviniato? Mai nuĝa-farevaĝi veĝa boruri tu kamasi eveirini ĝimana na?”³ Ĝia tu kamuda tarimana, ene? Maria natuna; Iakobo (o Iames), e Iosefa, e Iudas, e Simona kakari, ema tobana maki sevirai iniĝeri.” Benamo asi ma ĝevaĝa-moĝoniato-ĝoi.

⁴ Iesu na ekirarito, ekirato, “Peroveta tarimana tu gabu mabarari ai beĝe gubakauani, senaĝi

ġena vanuġa korikori, garagarana, ema ġena numa tarimari, na moġo asi beġe gubakauani.”

⁵ Monai ġia na seġuka veġari boruri asi eveito, a keve tarimari tu sebosebo moġo iatari ai ġimana etore-kauato, evaġa-namorito. ⁶ Iesu edaradara-rakavato, korana asi ġeri veġabidadama nai.

*Iesu ġena mero gabanana ruarua (12) etuġurito
Mataio 10:5-15; Luka 9:1-6*

Benamo Iesu ma erakato, eiaġoto vanuġa kotari ai ma ea vevaġa-ribato-ġoi. ⁷ Benamo Iesu na ġena mero gabanana ruarua (12) ekearito, benamo ruari ruari etuġurito, ema seġuka evinirito, iauka rakavari beġene lai-vaġiri ġana. ⁸ Iesu na evaġa-naġirito, ekirato, “Kara ta asi boġono ġabi-kaua ġemi iaġoiāġo ai, togoi moġo. Dura, ġaniġani dagarari e moni maki asi boġono ġwakau. ⁹ Tamaka boġono vei, senaġi sedi ruarua asi boġono vei.” ¹⁰ Ma evaġa-guruġarito, ekirato, “Numa tai boġo raġekauni nai, mo numai moġo boġono tanu, bene iaġo mo, vanuġa boġono raga-kwanea. ¹¹ Bema vanuġa tai asi beġe ġabi-raġemini e garomi asi beġe seġaġirini nai, boġono raga-kwanea, kwakumi kauri moġo boġono kwari-ketoketori ġia ġeri kira-sirivaġi vaġa-moġoniri ġana.”

¹² Benamo ġeiaġoto, ġea ġobatato, tarimarima ġeri rakava na beġene vetuġamaġi-kure e beġene raka-kure ġana. ¹³ Iauka rakavari vovoka tarimarima ġerina ġelai-vaġirito, keve tarimari ġutuma maki diġa na ġedaurito, ġevaġa-namorito.

*Ioane Babatiso ġena mase
Mataio 14:1-12; Luka 3:19-20; 9:7-9*

¹⁴ Heroda, Galilea verena, na mai veiġa variri ea seġaġirito, korana Iesu arana gabu mabarana eraga-rovorovoto. Tarima kotari ġekirato, “Ioane Babatiso mase na ma bevariġisi-ġenoġoi. Moġa lorinai mai veiġa baregori mabarari evaġa-foforirini.” ¹⁵ Ma kota ġekirato, “Mai tu Elia,” ma kota ġekirato, “Mai tu Peroveta tarimana ta, peroveta tarimari guineri kavana.” ¹⁶ Senaġi Heroda eseġaġito nai, ekirato, “Mai tu Ioane Babatiso, au na debana abasi-ġutuato tarimana, mase na ma bevariġisi-ġenoġoi!”

¹⁷ Korana Heroda tauġena evetuġuto, Ioane ġea ġabi-tariato, benamo dibura numai ġebarubaruato, ġebiri-ġauato. Mo veiġa eveiato, korana tu etava-rariato vavinena Herodia, ġia kakana Filipino ġaraġona, bene vaġa-iakua ġana. ¹⁸ Ioane na Heroda evaġa-guruġaiato-ġoi, ekirato, “Ġoi na kakamu ġaraġona boġaraġo-veraria tu asi maoro!” ¹⁹ Moġesina nai Herodia na Ioane ebaru-viniato, ġena ura bene vaġia, senaġina asi ġena dabara, ²⁰ korana Heroda na Ioane egari-viniato-ġoi e eġita-ġauato-ġoi. Heroda ribana Ioane tu vei-iobukaiobuka ema veaġa tarimana. Ioane garona eseġaġiato nai, edaradarato-ġoi, senaġi eurato bene seġaġi-vinia.

²¹ Herodia ġena ġaro namona ta eraġasito. Heroda ġena ġora ġarona vetuġamaġi-iaġina verekona o betdei pati eveiato, ġena veguine-iaġi tarimari baregori, e vetari ġorikauri tarimari, ema Galilea vanuġari ai veguine-iaġi tarimari ekearito. ²² Herodia natuna ġuiatona ema raka-toġato, benamo ebarato nai, Heroda ma

ĝena varivari tarimari mabarari ĝesi evaĝa-
iakurito. Benamo Heroda na mo ĝuiato ekiraiato,
ekirato, “Ĝoi kara oura-viniani dagarana
nokiraĝia, benamo bavanimuni.” ²³ Benamo
ekiraiato, ekirato, “Kara bonoĝiguni dagarana
bavanimuni, ĝegu Basileia tavina bonoĝiguni
maki bavanimuni.”

²⁴ Benamo eraka-rosito, sinana edanaĝiato,
ekirato, “Kara banasi?” Sinana na evaĝa-
veseato, ekirato, “Ioane Babatiso debana,
bonosi!”

²⁵ Benamo mo ĝuiato ma eraga-
ĝenoĝoito, benamo vere barana Heroda
enoĝiato, ekirato, “Au aurani inimoĝo
Ioane Babatiso debana diĝu ai novinigu.”

²⁶ Vere barana ma evetuĝamaĝi-
ĝenoĝoito, senaĝi asi eurato bene kira-
sirivaĝi, korana ĝena varivari tarimari
ĝoirari ai ekiraĝi-toreato bene.

²⁷ Maoromaoro vere barana Heroda
na tarima debari ebasi-ĝuturito-
ĝoi tarimana ta etuĝuato, Ioane debana
bene ĝwa-iaĝomaia ĝana. Benamo ĝia
eiaĝoto, Ioane Babatiso dibura numanai
debana ebasi-ĝutuato. ²⁸ Benamo diĝu
ai eĝwa-ĝenoĝoito, benamo mo ĝuiato
ema viniato. Ĝia na sinana eviniato.

²⁹ Ioane ĝena mero na mo vari
ĝeseĝaĝiato, benamo ĝeiaĝoto, tauĝanina
ĝea ĝabiato, benamo gara gabunai ĝea
guriato.

*Iesu na tarima daĝara imaima (5,000)
eĝuburito*

Mataio 14:13-21; Luka 9:10-17; Ioane 6:1-13

³⁰ Apostolo tarimari ma ĝeĝenoĝoito
Iesu ĝenai, benamo kara ĝeveito e
ĝevevaĝa-riba iaĝirito dagarari
mabarari ĝekira-varaiato. ³¹ Iesu na

evaġa-guruġarito, ekirato, “Gabu fakana ta ġana si-iaġosi, ġoa iaġaraġi kotuna.” Korana tari-marima vovoka ġeiaġomato-ġoi ema mainana ġeiaġoto-ġoi, be ġia maki asi ilaila beġene iaġaraġi o beġene ġaniġani. ³² Benamo mabarari ġasi tai ġeraġeto, gabu fakana ta ġana ġeiaġoto.

³³ Senaġi tarimarima ġutuma na ġeġitarito, ġeribato aiġana ġeiaġoni. Benamo vanuġa tata tarimarimari mabarari kwakuri na ġerakaraġaraga-iaġoto, mo gabu ai ġea raġasi-guineto. ³⁴ Iesu ġasi na eraka-riġoto nai, tarimarima vovoka lelevaġi eġitarito, benamo evetuġarito, korana ġia tu noġa moġo mamoe asi ġitaġauri tarimana ta noġa. Benamo ġia na dagara vovoka evaġa-ribarito. ³⁵ Elavilavito-ġoi nai, Iesu ġena mero ġia ġenai ġeiaġoto, benamo ġekirato, “Mai tu gabu fakana e ġaro maki mo evariġoni. ³⁶ Notuġu-rakari, vamoka vei tarimari ġeri tanu gaburi e vanuġa kavinaġiri ġana ġeiaġo, be ġari ġaniġani ġea voi.”

³⁷ Senaġi Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi na ġaniġani tari ġoviniri.” Benamo ġia na ġedanaġiato, ġekirato, “Ġoi ourani tu ġaiġo, beredi silva moniri sinau ruarua (200) na ġavoiri, benamo ġama-ġuburi otoni?” (Mai tu tarima ta davana ġue imaima toitoi (8) nuġanai beġabini kavana). ³⁸ Iesu na ekirarito, ekirato, “Ġomi ġemi ai beredi tu vira maniġeri? Ġoiġo, ġoa ġitari.” Ġea ġitarito, benamo ġekirato, “Beredi imaima, maġani-kone ruarua maki.”

³⁹ Iesu na ġena mero evaġa-guruġarito, tari-marima beġene vareri, doġoro doġoro ai ġauġa

iatari ai begene tanutanu-tari. ⁴⁰ Benamo dogoro loriri ai getanuto, tari sinau sebori (100), tari gabana imaimari (50). ⁴¹ Benamo Iesu na mo beredi imaima e maḡani-kone ruarua eḡabirito, eboḡe-raḡeto, gubai eḡitaiato, Barau evaḡa-namoato vau, beredi etavi-kirakirarito, benamo ḡena mero evinirito begene vareri ḡana. Maḡani-kone ruarua maki moḡesina edudu-ḡutuḡuturito. ⁴² Tarimarima mabarari ḡeḡanimaseto. ⁴³ Murinai vau Iesu ḡena mero na beredi kwari e maḡani-kone kwari mabarari ḡevaḡa-vegogo-rito, boseḡa gabanana ruarua (12) ḡevaḡa-vonurito. ⁴⁴ Geḡaniḡanito tauri mabarari tu 5,000.

*Iesu nanu iatanai erakato
Mataio 14:22-33; Ioane 6:16-21*

⁴⁵ Maoromaoro Iesu na ḡena mero ḡasi ai evaḡa-raḡerito, benamo etuḡu-guinerito kou tavi tai Betesaida ḡana, ma ḡia tu mo tarimarima ḡutuma roḡo etuḡu-lausririto. ⁴⁶ Benamo etuḡu-lausririto murinai, ḡoro ḡana evaraḡeto ḡuriḡuri. ⁴⁷ Emukuna-mukunato-ḡoi nai, ḡasi tu kou nuḡanai, a Iesu tu ḡereḡana tano ai. ⁴⁸ Benamo ḡena mero eḡitarito, ḡevewaraḡi rakavato-ḡoi levai, korana iavara tu ḡoirari na eiaḡomato-ḡoi. Benamo Iesu ḡeri ai eraka-iaḡoto nanu iatana na, ḡasi bene raka-vanaḡia etato. Mo tu horaḡauna 3 ema 6 koloko vefakanai boḡiboḡi rekenai. ⁴⁹ Senaḡi ḡena mero na ḡeḡitaiato, nanu iatanai erakato-ḡoi, ḡetuḡamaḡito, ḡekirato, “Murava ta!” ḡetato. Benamo ḡeḡaba-fouto, ⁵⁰ korana mabarari na ḡeḡitaiato e ḡegari-rakavato.

Senagina Iesu na eraga-vaḡa-guruḡarito, eki-rato, “Gokokore, mai tu au, asi ḡogari!” ⁵¹ Benamo ḡasi ai eraḡekauto, ema iavara maki edokoto. Ġena mero ḡeḡaba-rakavato, ⁵² korana tu mo beredi evaḡa-ḡutumarito nuḡa-farevaḡi veigana anina roḡosi ḡere tuḡamaḡi-doḡaria, nuḡari roḡo bubu nai.

Iesu na keve tarimari evaḡa-namorito e evaḡa-maḡuririto Genesareta ai

Mataio 14:34-36

⁵³ Benamo ḡasi ai kou na ḡevanaḡito, Gene-sareta tanonai ḡeraḡasito. Ġeri ḡasi monai ḡebaru-tariato. ⁵⁴ Benamo ḡasi na ḡeraka-vaḡito nai, maoromaoro tarimarima na ḡeḡita-leaiato, ḡeribato mo tu Iesu. ⁵⁵ Benamo mo tano mabarana ḡeraga-ḡauato, benamo ḡeri keve tarimari ma gedari ḡesi Iesu ainai ḡeseḡaḡiato-ḡoi gaburi ḡana ḡeḡwa-iaḡorito-ḡoi. ⁵⁶ Iesu na eiaḡo-vinirito-ḡoi gaburi mabarari ai, vanuḡa barari ai, vanuḡa keiri ai, vamoka vei tarimari ḡeri tanu gaburi ai, ḡeri keve tarimari maketi gaburi ai ḡetorerito-ḡoi, benamo ḡenoḡiato-ḡoi, ḡena dabuḡa rikinai moḡo maki beḡene veḡabikau. Geveḡabikauto-ḡoi tarimari tu ḡenamoto-ḡoi e ḡemaḡurito-ḡoi.

7

Namo e rakava

¹ Farisea tarimari e taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimari kota Ierusalemna na ḡeiaḡomato, Iesu ḡevegogo-ḡeḡeraḡiato.

2 Benamo ġena mero ġeġitarito, ġeġaniġanito-
 ġoi kota ġimari ma “mirori” ġesi, ġimari asi
 ġeġuriġirito ġia seneri vereri ġeri vevaġa-naġi
 ilailanai. 3 Boġono riba, Farisea tarimari e Iuda
 tarimari mabarari tu asi roġo beġe ġaniġanini,
 senaġi ġimari roġo beġe ġuriġirini murinai vau
 beġe ġaniġanini. Mai tu ġia seneri vereri na
 ġevaġa-moġoniato ema ġevei-iaġomaiato-ġoi
 veġana. 4 Maketi gaburi na beġe iaġomani maki
 asi roġo beġe ġaniġanini, senaġi beġe veġuriġi-
 guineni vau. Seneri ġeri vevaġa-naġi vovoka
 kotari maki ġekorana-iaġirito-ġoi, kapusi ġuriġi,
 ġuro, ketolo [e geda maki] ġeġuriġirito-ġoi.

5 Moġesi nai Farisea tarimari e taravatu
 ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari na Iesu
 ġedanagiato, ġekirato, “Karase nai ġemu mero
 na senera vereri ġeri vevaġa-naġi asi ġekorana-
 iaġirini, ġimari ma ‘mirori’ ġesi ġeġaniġanini?”

6 Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Isaia na
 eperoveta-iaġimito ġofaġofa tarimami tu moġoni,
 maġesi etoreato,

‘Mai besena tu
 mururi koriri ai moġo
 au ġegubakauguni ġeri Barau,
 senaġina ġia nuġari tu manaġa rakava.

7 Ġetoma-rakarigo vini-kavaguni,
 ġeri vevaġa-riba tu tarimarima ġeri vevaġa-naġi
 taravaturi,
 a dia au ġegu!’

8 Ġomi na Barau ġena taravatu tu ġoraga-
 kwanerini, benamo tarimarima ġeri vevaġa-naġi
 ġokorana-iaġirini.”

9 Iesu na ma ekirarito, “Moḡoni, ḡomi na Barau ḡena taravatu ḡotuḡamaḡi-fitoḡarini, tauḡemi ḡemi vevaḡa-naḡi boḡono korana-iaḡiri ḡana. 10 Mose ekirato, ‘Tamami sinami boḡono gubakauri. Dei na tamana o sinana guruḡa rakavari eviniani tarimana tu boḡono vaḡi-masea.’ 11 Senaḡi ḡomi ḡokirani, tarima ta na tamana o sinana bevaḡa-guruḡaiani, bekirani, ‘Au na ḡomi asi bavaḡa-kavamini, korana bara vinimi dagarana tu au na Koban aviniani nai.’ Koban anina tu Barau ḡena. 12 Moḡesi veiḡai ḡomi na tarima ḡokouani, tamana e sinana asi bene vaḡa-kavari ḡana. 13 Ḣomi na senemi ḡeri vevaḡa-naḡi ḡerina Barau ḡena guruḡa asi tauri ai moḡo ḡovaḡa-iaḡorini. Dagara vovoka moḡesi ḡoveirini.”

Tarimarima ḡevaḡa-rakavarini dagarari

Mataio 15:10-20

14 Benamo Iesu na tarimarima ḡutuma ma ekea-vegogorito ḡenai, benamo ekirarito, ekirato, “Mabarami ḡoseḡaḡi ema boḡono riba-maoro. 15 Tarimarima murika na ḡeḡanirini, ḡevariḡoni tarima nuḡari ḡana, dagarari na tarima asi ḡevaḡa-rakavarini, senaḡi tarimarima nuḡari o loruri ḡuturi na ḡemarageni dagarari na vau tarimarima ḡevaḡa-rakavarini. [16 Ma seḡana tarimana bene seḡaḡi!]”

17 Iesu na mai tarimarima ḡutuma eraga-kwanerito, numai eraḡekauto; benamo ḡena mero na mo barabore anina ḡevedanaḡi-iaḡiato. 18 Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Ḣomi maki asi ḡotuḡamaḡi-fakani? Asi ḡoribani, murika na

ġevariġoni dagarari na tarimarima asi ġevaġa-rakavarini? ¹⁹ Korana mo tu dia loruna na ġevariġoni, senaġina sinaġena na ġevariġoni, be ġeiaġoni moġo.” Moġa anina tu, ġia na ġaniġani mabarari evaġa-moġonirito, asi ġeri rakava.

²⁰ Benamo ma ekirato, “Kara tarimarima loruna na emaraġeni, monana tarimarima evaġa-rakavaiani, ²¹ korana tarima loruna na tuġamaġi rakavari, kima veiġari, lema, vaġivaġi, ²² veġura-vanaġi, mata-ġaniġani, veiġa rakavari mabarari, ġofaġofa, mata-boraġa, mama, vevaġa-bade, veiavi, vei-babobabo ġeiaġomani. ²³ Mabarari dagara rakavari, maiġeri loruna na ġemaraġeni, tarima ġevaġa-rakavarini.”

Vavine ta ġena veġabidadama

Mataio 15:21-28

²⁴ Iesu monana evariġisito, Taia e Sidono tanori ġana eiaġoto. Benamo numa tai ea raġekau-ġairito, ġia asi eurato tarima ta na bene ribaia ġia tu monai, senaġi asi ġena vekuretoġa dabarana. ²⁵ Vavine ta, natuna ġuiatona iauka rakavana na eboroġiato, Iesu varina eseġaġiato nai, eiaġoto, kwakuna koranai evetui-tarito. ²⁶ Mo vavine tu Grik vavinena, Siriafonesia ai emaġurito. Benamo ġia na Iesu enoġiato, mo iauka rakavana natuna ġuiatona ġenana bene lai-vaġia. ²⁷ Benamo Iesu na ekiraiato, ekirato, “Mero misiri roġo beġene ġani-mase guine, korana asi maoro, mero misiri ġari ġaniġani bita ġabirini, kwaiva bita fiu-vinirini.”

²⁸ Vavine na ma evaġa-veseato, ekirato, “Vereġauka, mani tu moġoni, senaġi kwaiva

maki fata gaburenai mero misiri ġeġaniġanini momori tu ġeġanirini.”

²⁹ Benamo ġia na mo vavine ma evaġa-guruġaiato, ekirato, “Maniġesi bovaġa-veve dainai, noġenoġoi, iauka rakavana tu natumu ġenana beraka-vaġi.” ³⁰ Benamo mo vavine eġenoġoito ġena numa ġana nuġanai, natuna ġuiatona ea doġariato, ġena gedai eġena-taġoto-ġoi eġitaiato, iauka rakavana tu moġoni eraka-vaġito.

Iesu na seġa-bubu e muru-bubu tarimana evaġa-namoato

³¹ Benamo Iesu Taia tanona eraga-kwaneato, Sidono e Vanuġa Gabanana (10) tanori eraka-vanaġirito, Galilea kou ai eraġasito. ³² Benamo tarima kotari na seġa-bubu e asi eguruġa-ginikauto-ġoi tarimana ta ġeġabi-iaġoato, benamo ġenoġiato, ġimana iatanai bene tore-kaua. ³³ Benamo Iesu na tarimarima ġutuma nuġari na eġori-veġitaiato, didina seġana kouġanai eduġi-toġarito, ekanunuto, benamo meana eġabi-karaiato. ³⁴ Gubai eboġe-raġeto, eiaġa-raġeto ma ġabana ġesi, ekirato, “Efata!” anina tu “Noġwa-faka!”

³⁵ Benamo seġana ġeġwa-fakarito, meana everuġato, eroroġototo, benamo eguruġa-ġitakauto. ³⁶ Iesu na ekirarito, tarima ta asi beġene kira-varaia, senaġi ekirarito-ġoi guruġari tu asi ġeseġaġiato-ġoi, ġia varina tu ġefiu-rovorovoato-ġoi. ³⁷ Tarimarima nuġari ġefarevaġi-rakavato, ġekirato, “Ġia na dagara mabarari evei-ġitakaurini, seġa-bubu tarimari

evaḡa-seḡaḡirini, muru-bubu tarimari evaḡa-guruḡarini.”

8

Iesu na tarimarima daḡara vasivasi (4,000) eḡuburito

¹ Mo negai tarimarima ḡutuma lelevaḡi ma ḡevegogo-ḡenoḡoito. Ġia asi ḡari ḡaniḡani nai, Iesu na ḡena mero ekea-kavirito sevina ḡana, benamo evaḡa-guruḡarito, ekirato, ² “Au na mai tarimarima avetuḡarini, korana mai tu ḡaro toitoi veḡata au ḡesi maiḡeri, nuḡanai tu asi ḡari ḡaniḡani. ³ Bema au na batuḡu-ḡenoḡoirini ḡeri vanuḡa ḡana ma vitori ḡesi nai, dabarai beḡe borimarini, korana kotari tu gabu manaḡa na ḡeiaḡomato nai.” ⁴ Benamo ḡena mero na ḡevaḡa-veviseato, ḡekirato, “Kamara dabarai tarima ta na mai tarimarima beredi na beḡuburini mai tano fakanai?” ⁵ Benamo Iesu na edanaḡirito, ekirato, “Ġomi ḡemi ai beredi tu vira?” Ġia ḡevaḡa-veseto, ḡekirato, “Imaima ruarua (7).”

⁶ Iesu na vegogo tarimari evaḡa-guruḡarito, tano ai ḡetanutanu-tari. Benamo beredi imaima ruarua (7) eḡabirito, Barau evaḡa-namoato, ebuki-ḡuturito, ḡena mero evinirito, mo tarimarima ḡoirari ai beḡene toretore-tariri ḡana. Benamo moḡesi ḡeveirito. ⁷ Ġia ḡeri ai maki maḡani-kone misiri kotari. Iesu na Barau ma evaḡa-namoato, ḡena mero ekirarito, moḡeri maki ḡevareri. ⁸ Benamo tarimarima ḡeḡani-maseto murinai, Iesu ḡena mero na ḡaniḡani kwari ḡegogorito, boseḡa mabarari imaima

ruarua (7) ġevaġa-vonurito. ⁹ Tarimarima mabarari tu 4,000 kavana. Benamo Iesu na etuġu-rovorovorito, ¹⁰ ma ġia ema ġena mero ġesi ġasi ai ġeraġeto, Dalmanuta tanona ġana ġeiaġoto.

Farisea tarimari ġeri ura vetoġa ta guba na bene mariġo

Mataio 16:1-4

¹¹ Farisea tarimari kota Iesu ġenai ġeiaġoto, benamo ġedanaġi-ribaġaniato. Ġeri ura vetoġa ta guba na bene mariġo. ¹² Iesu iaġana eġaniato ma nuġa metona ġesi, benamo ekirato, “Karase nai toma ġuru tarimari na vetoġa ġeġita-vetaurini? Moġoni akiramini, vetoġa ta asiġina ġinavaġi bavinimini!” ¹³ Benamo eraga-kwanerito, ġasi ai ma eraġeto, kou tavi ta ġana ea vanaġito.

Farisea tarimari e Heroda

Mataio 16:5-12

¹⁴ Iesu ġena mero ġevetuġa-rekwato, ġaniġani asi ġeġabikauto, beredi sebona moġo ġasi ai. ¹⁵ Benamo Iesu na esisiba-vinirito, ekirato, “Lorimi boġono vetore, Farisea tarimari e Heroda ġari farao evaġa-tubuani muramurana garina.”

¹⁶ Benamo mo guruġa tauġeri fakari ai ġeverori-iaġiato, ġekirato, “Moġesina bekira, korana ġita tu asi ġara beredi nai.”

¹⁷ Iesu na eribarito, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Karase nai beredi ta sevimi ai asiġi guruġana ġoveini? Ġomi roġosi boġono riba, roġosi boġono tuġamaġi-faka? Nuġami maki roġo bubu? ¹⁸ Ma matami, senaġi asi ġoġitani? Ma seġami, senaġi asi ġoseġaġini? Asi

gōvetuḡamaḡi-taḡoni maki? ¹⁹ Au na beredi imaima abuki-ḡutuḡuturito tarimarima 5,000 ḡari nai, beredi kwari ḡogogorito tu, boseḡa vira ḡovaḡa-vonurito?” Gia ḡevaḡa-veseto, ḡekirato, “Gabanana ruarua (12).”

²⁰ “Au na beredi imaima ruarua (7) abuki-ḡutuḡuturito tarimarima 4,000 ḡari nai, beredi kwari ḡogogorito tu boseḡa vira ḡovaḡa-vonurito?” Gia ḡevaḡa-veseto, ḡekirato, “Imaima ruarua (7).” ²¹ Benamo Iesu na ekirarito, “Ḡomi roḡosi boḡono tuḡamaḡi-faka?”

Iesu na mata-bubu tauna matana evaḡa-iaḡaiato Betesaida ai

²² Ḡia Betesaida ḡana ḡeiaḡoto, benamo tarima kotari na mata-bubu tauna ta Iesu ḡenai ḡeḡori-iaḡoato, benamo ḡenoḡiato, bene ḡabi-karaia.

²³ Benamo Iesu na mata-bubu tauna ḡimanai eḡabito, eḡori-rosiato vanuḡa na, benamo matana ekanunuato, ma ḡimana ḡenai etore-kaurito, edanaḡiato, “Dagara tari oḡitarini ba?”

²⁴ Mo tarima eboḡe-vaisito, ekirato, “Oi, tarima tari aḡitani, senaḡina noḡa moḡo ḡau noḡa ḡerakao-rakaoni.”

²⁵ Benamo Iesu ḡimana matanai ma etore-kaurito, benamo eboḡeboḡe-ginikauto, dagara mabarari eḡita-ginikaurito. ²⁶ Benamo Iesu na numa ḡana etuḡu-iaḡoato, evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Vanuḡa nuḡana na asi bono iaḡo.”

Petero na Iesu tu Kerisona ekiraḡito

Mataio 16:13-20; Luka 9:18-21

²⁷ Iesu ma ḡena mero ḡesi Kaisarea Fil-ipi tanona vanuḡari ḡana ḡeiaḡoto-ḡoi nuḡanai,

dabarai Iesu na ġena mero edanaġirito, ekirato, “Tarimarima tu kara ġetoni au tu dei?” ²⁸ Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Kotari ġekirani tu Ioane Babatiso, ma kotari tu Elia, ma kotari tu peroveta tarimana ta.” ²⁹ Iesu na edanaġirito, ekirato, “Senaġi ġomi tu kara ġotoni au tu dei?” Petero na evaġa-veseato, ekirato, “Ġoi tu Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna).” ³⁰ Benamo Iesu na evaġa-guruġarito, tarima ta asi beġene kira-varaia.

*Iesu ġena mase e variġisi-ġenoġoi guruġari
Mataio 16:21-28; Luka 9:22-27*

³¹ Benamo Iesu na ġena mero ma evaġa-ribarito, ekirato, “Tarimarima Natuna tu midġu vovoka roġo beġanini. Iuda vereri, e Rubu Veaġa vereri baregori, e taravatu ġevevaġa-riba iaġiani tarimari na beġe ruġaiani; ema beġe vaġi-maseani maki, senaġina ġaro toitoi murinai mase na ma bevariġisi-ġenoġoini.” ³² Mai guruġa ekiraġi-foforiato, benamo Petero na eġori-veġitaiato, ekira-ġoiato. ³³ Senaġi Iesu eruġa-kureto, ġena mero eġitarito, ġia na Petero ekira-ġoiato, ekirato, “Satani, noraka-veġita, korana ġemu tuġamaġi tu dia Barau ġena, senaġi tarimarima ġeri moġo.”

³⁴ Iesu na tarimarima ġutuma ma ġena mero ġesi ekea-vegogorito, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Bema tarima ta eurani au murigu ai bene raka etoni tarimana, tauġena bene veruġa, ġena satauro bene ġwaia, au murigu ai bene raka. ³⁵ Korana deikara ġena maġuri moġo lorina etoreani tarimana, ġena maġuri befitoġaiani. A deikara au daigu ai e Vari Namona dainai ġena maġuri

befitoĝaiani tarimana, ĝena maĝuri asi bevei-rekwarekwaiani. ³⁶ Bema tarima ta na tanobara mabarana uranai ĝena maĝuri befitoĝaiani, ĝena namo tu kara ĝia ĝenai? ³⁷ Korana tarima ta ĝena maĝuri efitoĝaiato nai tu, kara na vau ma bevoi-ĝenoĝoiani? ³⁸ Deikara na au bemaiakeviniguni ema ĝegu guruĝa bemaiakeviniani mai veĝura-vanaĝi e vei-rakava tarimari ĝoirari ai, ĝia maki Tarimarima Natuna na bemaiakeviniani ĝena iaĝomai, ĝia Tamana mamana marevana e seĝuka baregona e ma ĝena aneru veaĝari ĝesi beĝe iaĝomani ĝaronai.”

9

¹ Benamo ekirarito, ekirato, “Moĝoni akiramini: Tarima kotari mai ĝeruĝa-taĝoni tu asi roĝo beĝe maseni, beiaĝoni mo, Barau ĝena Basileia ma seĝukana ĝesi beiaĝomani beĝe ĝitaiani.”

Iesu vetoĝana eirauto

Mataio 17:1-13; Luka 9:28-36

² Ĝaro imaima sebona (6) ĝevanaĝito murinai, Iesu na Petero, e Iakobo (o Iames), ema loane eĝabirito, benamo ĝoro baregona tai eĝoriraĝerito. Monai ĝia ĝereĝari moĝo nuĝanai Iesu ĝeĝitaiato, vetoĝana eirauto, ³ ema ĝena dabuĝa ekuro-ĝaroĝaroto, tanobarai tarima ta na asi ilaila moĝesina bevaĝa-kurokuroani. ⁴ Benamo ĝia ĝoirari ai Elia ma Mose ĝefoforito, Iesu ĝesi ĝeguruĝa guruĝato-ĝoi.

⁵ Benamo Petero na Iesu evaĝa-guruĝaiato, ekirato, “Vevaĝa-riba tarimamu o, namo vedaurea ĝita tu maĝera, be fouta toitoi ĝaragari. Ta ĝoi

gemu, ta Mose gena, ta Elia gena.” ⁶ Petero asi ribana kara bekiraġiani, korana ġia tu ġegari-rakavato. ⁷ Benamo magube na ema iauka-taririto, ekumu-ġaurito nuġanai, garo ta magube nuġana na ekea-rosito, ekirato, “Mai tu au Natugu, aura-viniani; ġia boġono seġaġi-vinia!” ⁸ Ġia na mo gabu ġeraga-ġita-ġeġeraġiato, senaġi ta asi ġeġitaiato ġia ġesi, Iesu moġo ġereġana.

⁹ Ġoro na ġemariġoto-ġoi nuġanai, Iesu na evaġa-guruġarito, kara ġeġitaiato dagarana tarima ta asi beġene kira-varaia, bene iaġo mo, Tarimarima Natuna mase na ma bene variġisi-ġenoġoi. ¹⁰ Moġa lorinai ġena guruġa fakari ai moġo etanuto, senaġi ġia fakari ai ġeverorito, mai mase na variġisi-ġenoġoi anina tu kara. ¹¹ Benamo ġia na Iesu ġedanaġiato, ġekirato, “Karase nai taravatu ġevevaġa-riba iaġiani tarimari ġekirani, Elia tu beiaġoma-guineni?”

¹² Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Moġoni, Elia tu beiaġoma-guineni, dagara mabarari bevaġa-variġurini. A Tarimarima Natuna guruġana kamasi ġetoreato midigu vovoka beġanini e beġe ġita-fitoġaiiani? ¹³ Senaġi akiramini, Elia tu varau eiaġomato, ema ġeri ura veiġari ġia ġenai varau ġeveirito, ġia guruġana Buka Veaġai ġetore-guineato ilailanai.”

Iesu na iauka rakavana na eboroġiato merona evaġa-namoato

Mataio 17:14-21; Luka 9:37-43

¹⁴ Ġena mero ġeri ai ġevotuto tu, tarimarima ġutuma lelevaġi na ġeruġa-ġeġeraġirito, ġeġitarito, taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi

tarimari maki ġia ġesi ġeveġare veġareto-ġoi. ¹⁵ Tarimarima na Iesu ġeġitaiato nai, nuġari ġefarevaġito, benamo ġenai ġeraga-iaġoto, ġea vaġa-namoato. ¹⁶ Iesu na edanaġirito, ekirato, “Mai tarima ġesi tu kara veġare-veġarena ġoveini?”

¹⁷ Benamo tarima ta ġutuma nuġari na evaga-veseto, ekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, au natugu ġoi ġemu ai baġori-iaġomaia. Ġia tu muru-bubu iaukana na eboroġiato nai, asi eguruġani. ¹⁸ Ma mai iauka na eġabiani ġarori ai, tano ekwaraġi-iaġiani. Bokana na kaburoburo ġeraka-rosini, gadikana eveġara-tarini, tauġanina egwaġiġini. Moġa lorinai ġoi ġemu mero banoġiri, mai iauka rakavana ġelai-vaġia basi, senaġi beġe lai-kavaia.”

¹⁹ Benamo Iesu ekirato, “Asi veġabidadama tari-mami! Ġaro vira au ġomi sevimi ai bana tanu? Ġaro vira bana vevaġa-gwaġiġi vinimi? Ġoġori-iaġomaia!” ²⁰ Benamo mo mero Iesu sevina ġana ġeġori-iaġoato. Iauka rakavana na Iesu eġitaiato nai, vaġa-sebo mero evaġa-ġoġo-ġoġoato, tano ai eketoto, egena-vebiro vebirotto, bokana na kaburoburo ġeraka-rosito.

²¹ Iesu na mero tamana edanaġiato, ekirato, “Aitoma mai keve edoġariato?” Tamana evaġa-veseto, ekirato, “Mai tu keina na veġata! ²² Nega vovoka iauka rakavana na karavai efiu-kauani, ema nanu ai efiu-reiani bene vaġia ġana. Bema dagara ta boveiiani riba nai, mani ġemu veiġa, boro vetuġa-ġwama, boro vaġa-kavama.” ²³ Benamo Iesu ekirato, “Bema dagara

ta boveiiani riba otoni? Barau ġenai eveġabidadamani tarimana dagara mabarari beveirini riba.” ²⁴ Benamo mero tamana asikauna eġabafouto, ekirato, “Au aveġabidadamani, senaġi ġegu tuġamaġi iauvoiauvo noma borogġia.”

²⁵ Iesu na tarimarima ġutuma ġeraga-vegogotoġoi eġitarito nai, ġia na mo iauka rakavana ekiraġoiato, ekirato, “Muru-bubu e seġa-bubu iaukana, akiramuni, noraka-vaġi, ma nuġanai asi ma bono raka-toġa ġenoġoi!” ²⁶ Benamo iauka rakavana eġabafouto, ġia na mero evaġa-ġoġoġoġo rakavaiato, benamo eraka-vaġito. Mero tu ġitaġitana noġa emaseto, moġa lorinai tarimarima ġutuma ġekirato, “Mai tu bemase.” ²⁷ Senaġi Iesu na ġimanai eġabito, einu-vaisiatio, benamo eruġavaisito.

²⁸ Moġa murinai Iesu numai eraġekauto, ġena mero na vekuretoġai ġedanaġiatio, ġekirato, “Karase nai ġai na iauka rakavana asi ilaila baġa lai-vaġia?” ²⁹ Benamo Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Iauka maġesina lailairi tu kara ta asigina, senaġina ġauġau [e ġaniveaġa] ġereġana moġo.”

Iesu ġena mase ma ekiraġi-ġenoġoiato

Mataio 17:22-23; Luka 9:43-45

³⁰ Mo gabu ġeraga-kwaneato, Galilea tanona na ġevanaġito. Iesu asi ġena ura tarima ta bene riba ġia tu ainai, ³¹ korana ġena mero evaġa-ribarito, ekirato, “Tarimarima Natuna tu beġe revaiani vau, tarimarima ġimari ai beġe toreani, benamo beġe vaġi-maseani, senaġi beġe vaġiani nai, ġaro toitoi murinai tu ma bevariġisi-ġenoġoini.”

³² Senaĝi ĝia tu asi ĝeriba-maoroto Iesu tu kara ekiraĝiato, senaĝi asi ma ĝedanaĝiato, korana ĝegarito nai.

Deikara tu barego vedaurea

Mataio 18:1-5; Luka 9:46-48

³³ Kaperanaumai ĝeraĝasito, benamo Iesu na numa nuĝanai vau edanaĝirito, ekirato, “Ĝomi dabarai tu kara ĝokiraĝiani-ĝoi?” ³⁴ Senaĝi ĝia tu asi ĝevaĝa-veseto, korana dabarai tu, deikara barego vedaurea ĝekiraĝiato-ĝoi. ³⁵ Iesu etanutarito, ĝena mero gabanana ruarua (12) ekearito, benamo ekirarito, ekirato, “Dei bene guine etoni tarimana tu gabi taunai bene iaĝo, ema tari-marima mabarari vetuĝunaĝiri bene iaĝo-vini.”

³⁶ Benamo ĝia na mero keina ta eĝabiato, ĝia fakari ai evaĝa-ruĝa-tariato, efani-vaishiato, benamo ekirarito, ekirato, ³⁷ “Dei na mero keina maĝesina kavana beĝabi-raĝeani au aragu ai, ĝia na tu au beĝabi-raĝeguni. Bema tarima ta na au beĝabi-raĝeguni tu, dia au ĝereĝagu moĝo beĝabi-raĝeguni, senaĝi etuĝuguto Barauna maki beĝabi-raĝeani.”

Deikara na ĝita asi bevaĝa-rakavarani tarimana tu ĝita ĝesi

Luka 9:49-50

³⁸ Ioane na Iesu ekiraiato, ekirato, “Vevaĝariba tarimamu, tarima ta ĝaĝitaiato, ĝoi aramu ai iauka rakavari elai-vaĝirito-ĝoi, senaĝi ĝai na ĝakira-ĝoiato, korana ĝia tu dia ĝita ĝesi tarakavegoni.”

³⁹ Iesu na ekirarito, ekirato, “Asi boĝono kira-ĝoia, korana tarima ta au aragu ai nuĝa-farevaĝi

veiġa boruri eveirini tarimana tu, au murigu ai au asi ma bekira-rakavaguni. ⁴⁰ Korana deikara na ġita asi evaġa-rakavarani tarimana tu ġita ġesi. ⁴¹ Moġoni akiramini, tarima ta na nanu kapusina au aragu ai bevinimini, korana ġomi tu Keriso ġena tarima nai, ġia voina tu beġabiani veġata.”

Tarima ta na mero misina ġena veġabidadama asi bene vaġa-rakavaia

Mataio 18:6-9; Luka 17:1-2

⁴² “Bema tarima ta na au eġabidadama-viniguni mero misina ta ġena veġabidadama evaġa-rakavaiani, ġia tu bere namo fore baregona ta ġaiġonai ġere baru-kaua, davarai ġere fiureia. ⁴³ Bema ġoi ġimamu na evaġa-rakavamuni nai, bono basi-ġutua. Ġimamu sebonai maġuri vanaġivanaġi bono doġaria tu namo, a asi namo ġimamu ruarua karava eġara-vanaġi vanaġini asi ebuseni gabuna ġana boiaġoni. [⁴⁴ Monai ‘dimo na beġe ġani-vanaġi vanaġimini, ema karava asi ebuseni.’] ⁴⁵ Bema ġoi kwakumu na evaġa-rakavamuni nai, bono basi-ġutua. Kwakumu sebonai maġuri vanaġivanaġi bono doġaria tu namo, a asi namo kwakumu ruarua karava eġara-vanaġi vanaġini gabunai beġe fiu-kaumuni. [⁴⁶ Monai ‘dimo na beġe ġani-vanaġi vanaġimini, ema karava asi ebuseni.’] ⁴⁷ Bema ġoi matamu na evaġa-rakavamuni nai, bono ġibo-vaġia. Matamu sebonai Barau ġena Basileiai bono raka-toġa tu namo, a asi namo matamu ruarua karava eġara-vanaġi vanaġini gabunai beġe fiu-kaumuni. ⁴⁸ Monai ‘dimo na beġe ġani-vanaġi vanaġimini, ema karava asi ebuseni.’

49 Mabarari karava na bedamenarini, beiare-varini.

50 Damena tu namo, senaġi bema damena mamina bekorini nai, mamina kamasi ma bo-vaġa-mamina ġenoġoiani? Nuġami ai damena bene tanu, e ġomi tata karomi ġesi maino nuġanai boġono tanu.”

10

Veġaraġo ruġaruġana

1 Iesu mo gabu eraga-kwaneato, benamo Iudea tanona ġana eiaġoto, Ioridana ġarukana tavi tai evanaġito. Tarimarima ġutuma lelevaġi ġia ġenai ma ġeiaġoto, benamo eveito-ġoi kavana ma evaġa-ribarito.

2 Benamo Farisea tarimari ma ġeiaġoto, benamo ġea danaġi-ġofakauato, ġekirato, “Tau ta ġaraġona befitoġaiani nai, taravatu na beġabiani?”

3 Iesu na ma evaġa-veserito, ekirato, “Mose ġena taravatu nuġanai kara etoni?”

4 Ġekirato, “Mose ġena taravatu tu maġesi ekirani, veġaraġo ruġaruġana fefana betoreani vau, ġaraġona betuġu-rakaiani.”

5 Iesu na ekirarito, ekirato, “Mose na mai taravatu etoreato, korana ġomi nuġami tu roġo bubu.

6 Senaġina Barau na dagara mabarari eveirito nai, ġia na tarimarima maki eveirito tau e vavine.

7 Moġesina nai tau ta na tamana e sinana beraga-kwanerini, ġaraġona ġesi beġe tanuni. 8 Benamo ġia tauri ruarua beġe sebonani, moġa lorinai ġia tu dia ruarua, senaġi sebona moġo. 9 Moġesi nai

dei Barau na evaḡa-sebonarito tu, tarima ta na asi ma bene tore-kirari.”

¹⁰ Ma ḡeḡenoḡoito numai, ḡena mero na ma ḡedanaḡiato mo guruḡa anina tu kara. ¹¹ Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Deikara na ḡaraḡona betuḡu-rakaiani, vavine ta ma beḡaraḡoani, ḡia tu beveḡura-vanaḡini. ¹² Vavine maki moḡesina, ḡia ḡaraḡona beraga-kwaneani, tau ta na ma beḡaraḡoani, ḡia maki beveḡura-vanaḡini.”

Iesu na mero misiri evaḡa-namorito
Mataio 19:13-15; Luka 18:15-17

¹³ Tarima kotari na naturi ḡeḡwa-iaḡorito-ḡoi Iesu ḡenai bene ḡabi-karari ḡana, senaḡi ḡena mero na ḡekira-ḡoirito. ¹⁴ Iesu na eḡitarito nai tu ebaruto. Benamo ḡena mero ekirarito, ekirato, “Mani mero misiri ḡeiaḡoma au ḡegu ai, asi ḡolai-ḡoiri, korana Barau ḡena Basileia tu manigesima kavana tarimari ḡeri. ¹⁵ Moḡoni akiramini, dei na Barau ḡena Basileia asi beḡabi-raḡeani mero misina na kavana, ḡia Basileiai tu asi berakatoḡani.” ¹⁶ Benamo Iesu na mero misiri efaḡa-vaisirito, benamo ḡimana iatari ai etore-kaurito, evaḡa-namorito.

Farefare vovoka tarimana
Mataio 19:16-30; Luka 18:18-30

¹⁷ Iesu monana ma evaisi-raḡeto, benamo erakato nuḡanai, tarima ta ḡenai eraga-iaḡoto, benamo ḡoiranai ea vetui-tarito, edanaḡiato, ekirato, “Vevaḡa-riba tarimamu namona, au tu kara baveini vau maḡuri vanaḡivanaḡi baḡabiani?”
¹⁸ Iesu na evaḡa-veurato, ekirato, “Ḡoi tu karase

nai au namogu okiraḡini? Tarima ta asi namo, Barau moḡo ḡereḡana. ¹⁹Taravatu mabarari ma ribamu, ‘Asi bono vaḡivaḡi, asi bono veḡura-vanaḡi, asi bono lema, asi bono vevaḡa-daḡa ḡofaḡofa, asi bono ḡabi-kuretoḡa, tamamu sinamu bono gubakauri.’ ”

²⁰ Benamo mo tarima ekirato, “Vevaḡa-riba tarimamu, au tu keigu na beiḡoma toma, mani taravatu mabarari akorana-iaḡirini.” ²¹ Iesu na eḡitaiato ma veuravinina ḡesi ekirato, “Dagara sebona moḡo orabuni, noiaḡo, ḡemu farefare mabarari noa voivoi-iaḡiri, rabu tarimari bono viniri, benamo gubai tu ma ḡemu farefare; ma bono iaḡoma, murigu ai bonoma raka.” ²² Mo tarima na mai guruḡa eseḡaḡiatio nai, ḡoirana evaḡa-gwaḡiḡiatio, nuḡana ma metona ḡesi eraka-veḡitatio, korana ḡia ḡena farefare tu ḡutuma lelevaḡi.

²³ Benamo Iesu na ḡena mero eḡita-ḡeḡeraḡirito, benamo evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Ḣeri farefare vovoka tarimari Barau ḡena Basileiai ḡeri rakatoḡa tu gwaḡiḡi rakava.”

²⁴ Benamo Iesu ḡena mero na mo guruḡa ḡeseḡaḡiatio nai, nuḡari ḡefarevaḡito, senaḡi Iesu na ma evaḡa-guruḡa ḡenoḡoirito, ekirato, “Natuḡore, Barau ḡena Basileia rakatoḡana tu gwaḡiḡi rakava. ²⁵ Kamela nila kadarena na bevanaḡini tu kotuna gwaḡiḡi, senaḡi ḡena farefare vovoka tarimana Barau ḡena Basileiai ḡena rakatoḡa tu gwaḡiḡi rakava.” ²⁶ Benamo ḡena mero nuḡari ḡefarevaḡi-rakavato, benamo ḡevaḡa-guruḡaiatio, ḡekirato, “Be deikarari vau

maḡuri beḡe ḡabiani?” ²⁷ Iesu na eḡitarito, benamo ekirato, “Tarimarima ḡeri ai tu asi ilaila, senaḡi Barau ḡenai tu ilaila, korana Barau ḡenai dagara mabarari tu ilaila.”

²⁸ Petero na ekiraiato, ekirato, “Ḡoi ribamu, ḡai ḡema dagara mabarari tu ḡaraga-kwanerito, benamo ḡoi murimu ai ḡarakani.” ²⁹ Iesu evaḡaveseto, ekirato, “Moḡoni akiramini, tarima ta ḡena numa eraga-kwaneato, o tarikakana merori, tobana, sinana, tamana, natuna e ḡena tano au daigu ai ema Vari Namona dainai, ³⁰ ḡia mai maḡuri nuḡanai ḡena numa, tarikakana merori, tobana, sinana, natuna e tano sinau-sinau beḡoitaḡoni, ema midigumidigu maki; ema ḡaro beiaḡomani nai, maḡuri vanaḡivanaḡi bedoḡariani. ³¹ Senaḡi tarimarima ḡutuma toma ḡeguineni tu beḡe gabini, gabi tarimari tu beḡe guineni.”

Iesu ḡena mase ma ekiraḡi-foforiato

Mataio 20:17-19; Luka 18:31-34

³² Iesu ma ḡena mero ḡesi Ierusalemata ḡana ḡevaraḡeto-ḡoi, dabara na ḡeraka-iaḡoto-ḡoi, Iesu tu ḡoirari ai erakato, benamo ḡia ḡeḡabarakavato, ema muriri na ḡerakato tarimari maki ḡegarito. Benamo Iesu na ḡena mero gabanana ruarua (12) ma eḡori-veḡitarito, benamo ḡenai kara beḡe ḡorani dagarari ekiravararito, ³³ ekirato, “Ḡoseḡaḡi, ḡita tu Ierusalemata ḡana tavarageḡeni. Monai Tarimarima Natuna tu Rubu Veage vereri baregori e taravatu ḡevevaḡariba iaḡiani tarimari ḡimari ai beḡe toreani. Ḡia na ḡena mase guruḡana beḡe vaḡa-moḡoniani,

benamo irau bese (o Roma) tarimari ġimari ai beġe toreani. ³⁴ Ġia na beġe vaseva-vaseva iaġiani, beġe kanunuani, beġe kwariani e beġe vaġi-maseani. Senaġi ġaro toitoi murinai ma bevariġisi-ġenoġoini.”

*Iakobo (o Iames) ma Ioane ġeri noġinoġi
Mataio 20:20-28*

³⁵ Benamo Sebedaio natuna, Iakobo ma Ioane, Iesu ġenai ġeiaġoto, benamo ġekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, ġai ġaurani kara baġa noġimuni dagarana bono vinima.” ³⁶ Iesu na ekirarito, ekirato, “Kara ġemi ai bana veia ġotoni?” ³⁷ Benamo ġia na ġevaġa-guruġaiato, ġekirato, “Ġai ġaurani, ġai ta aroribamu rekenai, ma ta tu kaurimu rekenai baġana tanu ġoi ġemu Basileia marevana nuġanai.”

³⁸ Senaġi Iesu na ekirarito, ekirato, “Ġomi tu asi ribami kara ġonoġiani. Au na midigu bedina banuani ġomi maki boġo niuni riba? Au beġe babisoguni babatisona ġomi na maki boġo ġabiani riba?” ³⁹ Ma ġevaġa-veseto, ġekirato, “Oi.” Iesu na ekirarito, ekirato, “Moġoni, au baniuni bedinai ġomi maki boġo niuni, ema au beġe babatisoguni babatisona ġomi maki beġe babatisomini. ⁴⁰ Senaġi aroribagu rekenai o kaurigu ai boġono tanu ġotoni tu, dia au na bavaġa-moġoniani, a mai tu Barau na eġabi-torerito tarimari ġeri.”

⁴¹ Mai guruġa mero gabanana (10) ġeseġaġiato nai, Iakobo e Ioane ġebaru-vinirito. ⁴² Benamo Iesu na mabarari ekea-vegogorito, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġomi ribami, irau

bese tarimari ġeri vere na tarimarima ġedori-naġinaġirini, ema ġeri veguine-iaġi tarimari baregori na tu ġeri maoro seġukari na ġelaunaġinaġirini. ⁴³ Senaġi ġomi fakami ai moġesina tu asi boġono vei. Bema ta ġomi fakami ai bene vere etoni nai tu, ġomi mabarami vetuġunaġimi bene iaġo-vini, ⁴⁴ ema dei bene guine etoni tarimana, ġia tu mabarari ġeri vetuġunaġi tarimanai bene iaġo. ⁴⁵ Korana Tarimarima Natuna eiaġomato tu, dia tarimarima na ġia vetuġunaġina beġene iaġo-vini ġana, senaġina ġia eiaġomato tu, tarimarima vetuġunaġiri bene iaġo-vini, ema ġena maġuri bene tore-taria, tarimarima ġutuma bene voi-ġenoġoiri e bene vaġa-maġuriri ġana.”

Iesu na mata-bubu tarimana Batimeo matana evaġa-namoato

Mataio 20:29-34; Luka 18:35-43

⁴⁶ Ieriko ai ġeraġasito, monana Iesu ma ġena mero e tarimarima ġutuma lelevaġi ġesi Ieriko ma ġeraga-kwaneato nuġanai, Batimeo, mata-bubu e noġivegame tarimana, Timeo natuna, dabara rikinai etanu-taġoto-ġoi. ⁴⁷ Ġia eseġaġito Iesu, Nasareta tarimana, tu ġia sevinai, benamo ekeafouto, ekirato, “Iesu o, Davida natuna, au novetuġa-ġwagu!” ⁴⁸ Tarimarima ġutuma na ġekira-ġoiato, asi bene guruġa ġetato, senaġi ġia ekeagigiraġe ġigiraġeto-ġoi, “Davida Natuna o, au novetuġa-ġwagu!”

⁴⁹ Iesu eruġa-tarito, benamo ekirato, “Ġokeaia.” Benamo ġia na mata-bubu tarimana ġekeaiato, ġekirato, “Asi bono gari, novariġisi, Iesu na ekeamuni bene.” ⁵⁰ Benamo ġena

koudi efitoĝaiato, eburi-vaisito, Iesu sevina ĝana eiaĝoto. ⁵¹ Benamo Iesu na edanaĝiato, ekirato, “Kara ĝemu naveia otoni?” Mata-bubu tarimana evaĝa-veseto, ekirato, “Vevaĝa-riba tarimamu, matagu noma keo-fakaia.” ⁵² Benamo Iesu ekirato, “Noiaĝo, ĝemu veĝabidadama na bevaĝa-namomu.” Benamo asikauna matana enamoto e eboĝeboĝe-ginikauto, benamo Iesu murina na dabara na eraka-iaĝoto.

11

Iesu ĝena rakatoĝa Ierusalemia ai ĝevonevone-raĝe viniato

Ioane 12:12-19

¹ Ĝeraka-iaĝoto-ĝoi, Ierusalemia ĝekavinaĝiato-ĝoi, ma Betefage e Betania ai ĝeraĝasito Olive Ĝorona rekenai, benamo Iesu na ĝena mero ru-arua etuĝu-guinerito, ² ekirarito, ekirato, “Ĝoiĝo, ĝoira vanuĝana ĝana. Boĝo raĝasini nai, doniki natuna ta barutarinaĵi boĝo ĝitaiani, iatanai tarima ta roĝosi bene raĝe. Boĝono ruĝaia, benamo boĝono ĝori-iaĝomaia. ³ Bema tarima ta na bedanaĝimini, bekirani, ‘Ĝomi tu karase nai maniĝesi ĝoveiani?’ betoni nai, boĝono kiraia, ‘Vereĝauka na eura-viniani, vau ma betuĝu-ĝenoĝoiani.’”

⁴ Benamo ĝerakato, ĝeiaĝoto, doniki natuna ĝea ĝoitaĝoato numa ta ĝoiranai barutari. Ĝeruĝaiato-ĝoi nuĝanai, ⁵ monai ĝeruĝa-taĝoto-ĝoi tarimari na ĝedanaĝirito, ĝekirato, “Ĝomi tu karase nai mani doniki natuna ĝoruĝaiani?”

⁶ Benamo ġevaġa-veserito Iesu na ekirarito kavana, vau ġetuġu-rakarito.

⁷⁻⁸ Benamo doniki natuna Iesu ġenai ġeġori-iaġoato, ġeri dabuġa barari doniki doġenai ġeiava-kaurito, benamo Iesu etanukauto. ⁸ Tarimarima ġutuma ġeri dabuġa barari dabarai ġeiavarito. Kota tu ġau lauri boġai ġebasito, benamo dabarai ġetorerito. ⁹ Ġoirai e gabi ai ġerakato tarimari mabarari na ġevone-raġeato-ġoi, ġekirato,

“Hosana, Vereġauka aranai
eiaġomani tarimana sivaġa-namoa!

¹⁰ Davida ġita Tamara
ġena Basileia eiaġomani,
sivaġa-namoa!

Hosana guba tuġunai!”

¹¹ Iesu Ierusalemaj eraġasito nai, Rubu Veaġa nuġanai eraka-toġato, dagara mabarari eġita-vaġa-ġaurito. Senaġi elavilavito nai, ġia ma ġena mero gabanana ruarua (12) ġesi ġeraka-rosito, Betania ġana ma ġeġenoġoito.

Iesu na figi ġauna etovoġaiato

Mataio 21:18-19

¹² Ma elaġanito, ġia na Betania ġeraga-kwaneato, ġeraka-iaġoto-ġoi nuġanai, Iesu evitoato. ¹³ Eboġeto, figi ġauna ma launa ta eġitaiato fakana kota manaġai, benamo eiaġoto, nea ġitaia ma tauna ba asiġina. Monai ea raġasito tu, ġwana ta asi edoġariato, launa korina moġo, korana ġena ġwa ġarona roġo nai. ¹⁴ Benamo Iesu na figi ġauna ekiraiato, ekirato, “Ġoi ġwaġwamu tarima ta na asi ma beġaniani, toma beiaġoni

vanaġivanaġi!” Mai guruġa ġena mero na ġeseġaġiato.

Iesu na Rubu Veaġa eiarevaiato

Mataio 21:12-17; Luka 19:45-48; Ioane 2:13-22

¹⁵ Ierusalemaj ġevotuto, Iesu Rubu Veaġa nuġanai eraka-toġato, benamo voivoi tarimari elai-rosirito. Moni ġesenisito-ġoi tarimari ġeri fata e pune ġevoivoi-iaġirito-ġoi tarimari ġeri diġoka eġuke-vebuburito. ¹⁶ Rubu Veaġa nuġana na ġeri farefare ġeġwa-iaġorito-ġoi tarimari maki ekira-ġoirito. ¹⁷ Benamo tarimarima evaġa-ribarito, ekirato, “Buka Veaġa nuġanai tu maġesi etoreato, Barau ekirato, ‘Au ġegu numa tu bese irauirau ġeri ġuriġuri numanai beġe kiraġiani,’ senaġi ġomi na tu lema tarimari ġeri gumu gabunai boġo vaġa-iaġoa.”

¹⁸ Rubu Veaġa vereri baregori e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari na ġeseġaġiato nai, Iesu beġene vaġia dabarana ġevetauato. Iesu garina ġeveito-ġoi, korana tarimarima mabarari na ġena vevaġa-riba guruġari ai ġeġaba-rakavato-ġoi. ¹⁹ Elavilavito, benamo Iesu ma ġena mero ġesi vanuġa barana ġeraga-kwaneato.

Figi ġauna emaseto

Mataio 21:20-22

²⁰ Bogġibogġi ai dabara na ma ġeraka-vanaġito nuġanai, mo figi ġauna ġeġitaiato, emarai-ġosito, ġokana maki ġemaseto. ²¹ Petero na etuġamaġi-taġoato, benamo Iesu ekiraiato, ekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, noġitaia, ġoi na mo figi ġauna otovoġaiato dagnarana tu varau bemase.”

22 Benamo Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Barau boġono ġabidadama-vinia. 23 Moġoni akiramini, tarima ta na mai ġoro bekiraiani, ‘Noveraġa-raġe, be davarai noa vefiu-rei,’ benamo nuġana asi ma bedaradarani, senaġi bevaġa-moġoniani, kara bekiraġiani dagarana be-moġonini nai, mo veiġa tu beġorani. 24 Moġa lorinai akiramini, kara boġo noġini ġauġau ai nai, boġo vaġa-moġonia, boġo doġaria, benamo boġo ġabiani. 25 Bema ġoruġa-tarini, benamo ġoġauġauni nai, rakava boġono tuġamaġi-fitoġari, bema tarima ta ġenai ma ġemi nuġa meto nai, benamo ġomi Tamami gubai etanuni na maki ġemi rakava betuġamaġi-fitoġarini. [26 Senaġi bema ġomi na tarima ġeri rakava asi boġo tuġamaġi-fitoġarini nai, ġomi Tamami gubai etanuni na maki ġemi rakava asi betuġamaġi-fitoġarini.]”

*Iesu ġena seġuka korana ġedanaġiato
Mataio 21:23-27; Luka 20:1-8*

27 Benamo ġia Ierusalemaj ma ġeraġasito. Monai Iesu Rubu Veaġa nuġanai erakato-ġoi nuġanai, Rubu Veaġa vereri baregori, e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari, ema Iuda vereri ġia ġenai ġeiaġoto. 28 Benamo ġedanaġiato, ġekirato, “Kamara maoro ai ġoi na mai veiġa oveirini? Dei na maoro evinimuto?”

29 Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Au na vedanaġi sebona avinimini, boġo vaġa-vešani nai, au na kamara maoro ai mai veiġa aveirini bakira-varamini. 30 Ioane ġena babatiso veiġana tu guba na eiaġomato, ba tarimarima ġerina?”

31 Ĝia fakari ai ĝeverorito, ĝekirato, “Bema ĝita bita kirani, ‘Barau ĝenana’ bita toni nai, ĝia beki-rani, ‘Karase nai loane asi ĝovaĝa-moĝoniato?’ betoni. 32 Senaĝi bema ĝita bita kirani, ‘Tari-marima ĝerina’ bita toni nai maki asi ilaila.” Ĝia tu tarimarima gariri ĝegarito, korana ĝia ribari, loane tu peroveta tarimana korikori.

33 Moĝa lorinai ĝia na Iesu ĝevaĝa-veŝeato, ĝekirato, “Ĝai asi ribama.” Benamo Iesu na ĝia maki ekirarito, ekirato, “Au na maki kamara maoro ai mai veĝa aveirini asi bakira-varamini.”

12

Barabore - Vine tavoĝana ĝitaĝauna tarimari rakavari

1 Iesu na barabore ai ma evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Tarima ta vine tavoĝana evaroato, maĝuna eĝabiato, tano ai vine gigi-gigina gurina ekwaiato, tavoĝa ĝitaĝauna numana maki evaĝaruĝaiato. Moĝa murinai tavoĝa ĝitaĝauna tarimari ĝeri ai ĝena tavoĝa eraga-kwaneato, benamo erakato gabu ta ĝana. 2 Vine ĝwari (o grapes) ĝemaĝeto, benamo ĝia na ĝena vetuĝunaĝi tauna ta etuĝuato tavoĝa narinarina tarimari ĝeri ai, vine ĝwari kota benea ĝabi ĝana. 3 Senaĝi ĝeĝabi-tariato, benamo ĝekwariato vau, ĝimana kori ĝetuĝu-ĝenoĝoiato. 4 Tavoĝa biaguna na ĝena vetuĝunaĝi tauna ta ma etuĝuato, senaĝi ĝia tu debana ĝekodo-fakaiato e ĝevei-maiaka maiakaiato. 5 Benamo ta ma etuĝuato, senaĝi ĝevaĝi-maseato; ema vetuĝunaĝi tarimari ĝutuma etuĝurito, kota tu ĝekwaririto, kota tu ĝevaĝirito.

⁶ Tarima sebona ta tu roĝo ĝia sevinai, ĝia natuna korikori, ĝena lalokau merona. Dokonai ĝia etuĝuato, ekirato, ‘Natugu natuĝua, ĝia na beĝene gubakaua.’ ⁷ Senaĝi tavoĝa ĝitaĝauna tarimari tauĝeri ĝeveguruĝa-vevinito, ĝekirato, ‘Mani tu tavoĝa beĝaunaiani merona, be siĝabia, sivaĝia, benamo tavoĝa tu ĝita ĝera.’ ⁸ Benamo ĝeĝabitariato, ĝevaĝiato, vine tavoĝana murikanai ĝefiu-rosiato.”

⁹ Iesu evedanaĝito, ekirato, “Tavoĝa biaguna na tu kara beveiani? Ĝia beiaĝomani, tavoĝa narinarina tarimari bevaĝi-ĝosirini, benamo vine tavoĝana tarima irauri tari ma bevinirini. ¹⁰ Ĝomi na mai toretore Buka Veaĝai asi ĝoiaviani, iniĝesi ekirani,

‘Fore numari ĝeragarini
tarimari na asi ĝeura-viniato
ma ĝefitoĝaiato forena tu
duĝu forenai eiaĝoto.

¹¹ Mai veiĝa maiĝa tu
Vereĝauka na eveiato,
matara na taĝitaiani,
ĝitaĝitana irau veĝata.’ ”

¹² Benamo Iuda vereri na Iesu beĝene ĝabia dabarana ĝevetauato, korana ĝia ribari, Iesu na mai barabore tu ĝia ekiraĝirito-ĝoi nai. Senaĝi tarimarima ĝutuma ĝevegogo-taĝoto-ĝoi gariri ĝeveito naima ĝeraga-kwaneato, ĝerakato.

*Kaisara, Roma ĝeri vere, ĝena takesi moniri
Mataio 22:15-22; Luka 20:20-26*

13 Gabivau Farisea tarimari e Heroda murinai ġerakato-ġoi tarimari kotari Iesu ġenai ġetuġu-iaġorito, ġena guruġai beġene vaġa-vedaġa-raġea e beġene ġabia ġana. 14 Ġeiaġomato, benamo Iesu ġema ribaġaniato, ġekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, ġai ribama ġoi tu moġoni vei-iobukaiobuka tarimamu, tarimarima gariri asi oveini. Tarima ġeri dagi maki asi otuġamaġirini, senaġi ġoi na moġoni ai Barau ġena dabara ovevaġa-riba iaġi-ġitakauani. Novaġa-ribama, Kaisara, Roma ġeri vere, ġenai takesi baġana dava ba asiġi? Baġana vinia ba asi baġana vinia?”

15 Senaġi Iesu na ġeri ġofaġofa eribaiato nai, ekirarito, ekirato, “Karase nai au ġoribaġaniguni? Silva monina ta ġoġwa-iaġomaia, nama ġitaia.” 16 Benamo ta ġeġwa-iaġomaiato, Iesu na edanaġirito, ekirato, “Mai tu dei laulauna e dei arana?” Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Kaisara ġena.” 17 Iesu na ekirarito, “Kaisara ġena dagara Kaisara boġono vinia, Barau ġena dagara Barau boġono vinia.” Benamo ġeġaba-rakavato ġia ġenai.

Variġisi-ġenoġoi guruġari

Mataio 22:23-33; Luka 20:27-40

18 Sadukea tarimari kota Iesu ġenai ġeiaġoto. Ġia ġeri tuġamaġi tu, mase tarimari asi ma beġe variġisi-ġenoġoini. Benamo Iesu ġedanaġiato, ġekirato, 19 “Vevaġa-riba tarimamu, Mose na tar-avatu ġai ġema maiġesina etoreato, ‘Bema tau ta kakana bemaseni, vabuna bemase-kwaneani, ma asi naturi nai, mo tau na kakana vabuna bene ġaraġoa, naturi beġene maġuri mase tauna ġena.’

²⁰ Mero mabarari tu imaima ruarua (7). Mero guinena na eḡaraḡoato, ma emaseto asi natuna. ²¹ Mero vaḡa-ruaruana na vabuna ma eḡaraḡoato, senaḡi ḡia maki emaseto asi natuna. Mero vaḡa-toitoina maki moḡesina moḡo. ²² Moḡa nuḡanai ḡia mabarari tu imaima ruarua (7), naturi ta asi ḡevaḡa-ḡoraiato. Dokonai mo vavine maki emaseto. ²³ Variḡisi-ḡenoḡoi ḡaronai mo vavine tu dei ḡaraḡona? Korana ḡia tu tauri 7 na ḡeḡaraḡoato.”

²⁴ Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Ḡomi tu ḡokerereni, korana Buka Veḡa anina ema Barau ḡena seḡuka asi ribami. ²⁵ Mase na ma beḡe variḡisi-ḡenoḡoini tarimari tu asi ma beḡe veḡaraḡoni. Ḡia tu aneru kavana gubai. ²⁶ Mase na ma beḡe variḡisi-ḡenoḡoini guruḡari Mose ḡena bukai asi ḡoiaviani? Gau eḡaraiato varina nuḡanai Barau na Mose ekiraiato, ekirato, ‘Au tu Aberahamo ḡena Barau, Isako ḡena Barau, ema Iakobo ḡena Barau.’ ²⁷ Ḡia tu dia mase tarimari ḡeri Barau, senaḡi maḡuri tarimari ḡeri Barau. Ḡomi tu ḡokerere-rakava rakavani!”

Veuravini tu taravatu mabarari evanaḡirito

Mataio 22:34-40; Luka 10:25-28

²⁸ Taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimana ta eiaḡomato, ḡeri guruḡa-guruḡa eseḡaḡiato, benamo eḡitaiato, Iesu na evaḡa-veḡe ginikaurito nai, edanaḡiato, ekirato, “Taravatu mabarari nuḡari ai aiḡa tu barego vedaureana?” ²⁹ Iesu na evaḡa-veḡeato, ekirato, “Barego vedaureana tu maiḡa: ‘Isaraela tarimami o, ḡoseḡaḡi, Vereḡauka ḡita ḡera Barau tu Vereḡauka sebona kwariḡutu.

³⁰ Veregāuka gōi gēmu Barau bono ura-vinia ma nuḡamu mabarana, ma iaukamu mabarana, ma gēmu tuḡamaḡi mabarana, ma kokoremu mabarana gēsi.’ ³¹ Vaḡa-ruaruana tu maiḡa: ‘Sevimu tarimana bono ura-vinia, gōi tauḡemu oveura-vinini kavana.’ Taravatu ta na mai taravatu ruarua asi bevanaḡirini.”

³² Taravatu evevaḡa-riba iaḡiato-gōi tarimana ma evaḡa-veseto, ekirato, “Vevaḡa-riba tarimamu, gōi gēmu guruḡa tu moḡoni, Barau tu sebona moḡo, asi ta maia. ³³ Bono ura-vinia ma nuḡamu mabarana, ma gēmu tuḡamaḡi mabarana, ma gwadamu mabarana, ema sevimu ai etanuni tarimana maki bono ura-vinia, gōi tauḡemu oveura-vinini kavana. Maiḡa tu barego vedaurea, ginitaḡo dagarari e boubou dagarari mabarari evanaḡirito.”

³⁴ Benamo Iesu na mo tarima ḡena vevaḡa-veve eḡitaiato ma iaunegana e ma tuḡamaḡi-fakana gēsi, benamo ekiraiato, ekirato, “Gōi e Barau ḡena Basileia fakami tu asi manaḡa.”

Moḡa murinai tarima ta na asi ma edanaḡiato, korana ḡegarito nai.

Keriso tu Davida natuna ba Davida ḡena Veregāuka?

Mataio 22:41-46; Luka 20:41-44

³⁵ Iesu Rubu Veḡa nuḡanai evevaḡa-ribato-gōi nuḡanai, ekirato, “Taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiani tarimari tu kamasi nai Keriso tu Davida natuna ḡetoni? ³⁶ Davida Iauka Veḡa na riba e tuḡamaḡi-faka eviniato, benamo eguruḡa-foforito, ekirato, ‘Barau na au ḡegu Veregāuka ekiraiato:

Au ġimagu aroribana rekenai
noma tanu,
bene iaġo mo, ġoi ġebaru-vinimuni tarimari ġoi
kwakumu gaburenai batorerini.’

³⁷ Davida na Keriso tu ‘Vereġaukana’ ekiraġito;
kamasi nai Keriso tu Davida natuna?”

*Taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari
ġeri ġofaġofa veiġari*

Mataio 23:1-36; Luka 11:37-54; 20:45-47

Tarimarima ġutuma lelevaġi Iesu ġena gu-
ruġa ma iakuri ġesi ġeseġaġiato. ³⁸ Ġena ve-
vaġa-riba nuġanai ekirato, “Taravatu ġevevaġa-
riba iaġiani tarimari boġono ġita-ginikauri. Ġia
ġeurani dabuġa maukari beġene riġo, maketi
gaburi ai beġene rakao-rakao, tarimarima na
beġene vaġa-namori urari ai. ³⁹ Rubu nuġari ai
e ġanivegogo gaburi ai ġeri ura sea namori ai
beġene tanu. ⁴⁰ Ġia na vabu ġeri numa e farefare
ġevaġa-koririni. Ġeri ġauġau tu mauka kenene,
ġeġofaġofani. Ġia tu meto barego vedaurea beġe
ġabini.”

Vabu ġena boubou monina

Luka 21:1-4

⁴¹ Iesu moni-tore mauġana ġoiranai etanu-
tarito, benamo tarimarima moni ġeġurato-ġoi
eġitarito. Farefare e moni vovoka tarimari
ġutuma moni barari ġeġurato-ġoi. ⁴² Senaġi
asi-ġena e asi-ġana vabuna ta eiaġomato, ġena
moni misiri ruarua moġo eġura-riġorito, mai tu
noġa moġo toea sebona kavana. ⁴³ Benamo
Iesu na ġena mero ekearito ġia ġenai, benamo
ekirarito, ekirato, “Moġoni akiramini, mai vabu

na beğuraia monina na mabarari ġeri vini be-
vanaġiri. ⁴⁴ Korana ġia mabarari ġeri moni vo-
voka ġerina koturi moġo beġe vini, senaġi mai
vabu tu asi ġena-ġana na nuġanai ġenai kara
ġetanuni ġena maġuri ai bere vevaġa-kava-iaġiri
dagarari mabarari beġurari.”

13

Iesu na vau beġea ġorani dagarari ekiraġirito

¹ Iesu Rubu Veaġa na eraka-rosito-ġoi nai, ġena
mero ta na ekiraiato, ekirato, “Vevaġa-riba tari-
mamu, mai fore asikeikeiri noġitari e mai numa
baregori ma marevari maki noġitari.” ² Iesu
na evaġa-veseato, ekirato, “Mai numa baregori
oġitarini? Mai fore ta fore ta iatanai asi beġe
tanuni, mabarari beġe vare-bubu-riġorini.”

³ Iesu Olive Ġorona tuġunai etanu-taġoto-
ġoi, Rubu Veaġa Ierusalemaj eġita-iaġoato-ġoi
nuġanai, Petero, e Iakobo (o Iames), e Ioane, ema
Anduru na ġedanaġi-ġairiato, ġekirato, ⁴ “Nokira-
varama, mai dagara tu aitoma beġe ġorani,
ema beġe ġorani nai, kamara vetoġa na bevaġa-
foforiani, maniġeri mabarari beġe ġorani?”

⁵ Benamo Iesu na evaġa-veserito, ekirato,
“Ġomi lorimi boġono vetore, tarima ta na asi
bene ġofami. ⁶ Tarima vovoka au aragu ai
beġe iaġomani, beġe kirani, “Tarimana tu au
maiġegu!” Tarima ġutuma beġe ġofarini. ⁷ Bema
ġomi na vetari o tuari gururi e tuari variri boġo
seġaġirini nai, nuġami asi beġene raġe. Maniġeri
dagara tu beġe ġorani, senaġi dokona tu asi roġo.

⁸ Tanobara ta tanobara ta ġesi beġe vevaġini,

gavamani ta gavamani ta ġesi beġe vetarini. Gabu ġutuma nuġari ai tano beġe iagani, doġe maki beġe ġorani. Mai tu midigu moġo besiniani, noġa moġo mero keina emaġurini midiguna kavana.

⁹ Tauġemi boġono venari-ginikau, korana beġe ġabimini, Iuda ġeri kanisoro tarimari ġeri ai beġe ġori-iaġomini e rubu nuġari ai beġe kwarimini. Au ġoġabi-raġeguni dainai, gavana e vere barari o kini ġoirari ai roġo boġo ruġani, au vaġa-moġonigu ai boġono iaġo. ¹⁰ Vari Namona tu tanobara mabarari nuġari ai beġe ġobata-iaġi guineani. ¹¹ Bema Kota tarimari ġoirari ġana beġe ġori-iaġomini nai, kara toma boġoa kiraġirini guruġari asi boġono nuġa-vekwarāġi-iaġiri. Ġarona beraġasini vau, Barau na kara bevaġa-ribamini guruġari boġono kiraġiri, korana dia ġomi boġo guruġani, senaġi Iauka Veaġa beguruġani. ¹² Kakana na tarina berevaiani bene mase ġana, tamana na natuna maki moġesina beveiani. Naturi na tamari sinari beġe seġafore-vinirini ema beġe vaġirini. ¹³ Tarimarima mabarari na beġe iau-rakavamini, korana au ġoġabi-raġeguni nai. Senaġina deikara bevevaġa-gwaġiġini mo dokona tu bemaġurini.”

Vevaġa-gari dagarana befoforini

Mataio 24:15-28; Luka 21:20-24

¹⁴ “Bema ġomi na dagara rakava vedaureana, vevaġa-gari dagarana, boġo ġitaiani, asi bene ruġa gabunai beruġani.” Mai guruġa beiaviani tarimana bene riba maoro anina tu kara. “Benamo deidei Iudeai ġetanuni tarimari ġoro ġana

beĝene raga-iaĝo. ¹⁵ Deikara numa tuĝunai etanu-taĝoni tu, asi ma bene raka-toĝa numa nuĝana ĝana ĝena farefare ĝabiĝabiri. ¹⁶ Deikara vamoka nuĝanai maki asi ma bene ĝenoĝoi ĝena koudi ĝabi-ĝabiri. ¹⁷ Mo negai vavine ma baniri e ĝabi-variĝu vavineri kika ma vetuĝari! ¹⁸ Boĝono ĝauĝau, mai dagara asi bene ĝora ĝura e nagure ĝarori ai! ¹⁹ Korana mo negai rakava e midigu barego beĝe raĝasini, Barau na tanobara eveiato beiaĝoma maitoma, rakava e midigu moĝesina asi ĝeĝorani. Ma maiĝa murinai moĝesina kavana ta asi ma beĝorani. ²⁰ Bema Vereĝauka na mo ĝaro rakavari asi bere vaĝa-kubiri, tarima ta asi bere maĝuri riba, senaĝi eĝabi-hidirito tarimari dairi ai, ĝia na ĝarori evaĝa-kubirito.

²¹ Mo negai, bema tarima ta na bekiramini, ‘Ĝoĝitaia, Keriso tu maiĝa!’ o ‘Ĝoĝitaia, ĝia tu iomoĝa!’ betoni nai, asi boĝono vaĝa-moĝonia. ²² Korana tu Keriso ĝofaĝofari e peroveta tarimari ĝofaĝofari beĝe foforini, vetoĝa boruri e nuĝa-farevaĝi veĝari beĝe veirini, Barau na eĝabi-viriĝirito tarimari beĝene ĝofa-veĝonuri ĝana. ²³ Moĝesi nai tauĝemi boĝono venari; dagara mabarari tu akiravara-guinemini, aoa roĝosi bene raĝasi nai.”

Tarimarima Natuna ĝena iaĝoma

Mataio 24:29-31; Luka 21:25-28

²⁴ “Senaĝi mo negai, rakava beĝe ĝorani murinai, ĝaro bemukunani e ĝue maki asi bemamani, ²⁵ visiĝu guba na beĝe ketoni e guba seĝukari beĝe iagaiagani. ²⁶ Benamo tarima na Tarimarima Natuna beĝe ĝitaiani, magube na beiaĝomani ma

seḡuka barana e ma marevana ḡesi. ²⁷ Benamo ḡia na aneru betuḡurini, eḡabi-virigirito tarimari beḡe vaḡa-vegogorini tanobara mabarari na.”

*Barabore - Vevaḡa-riba figi ḡauna ḡenana
Mataio 24:32-35; Luka 21:29-33*

²⁸ “Figi ḡauna ḡenana mai barabore boḡono ribaia: Kabona ḡefori-raḡeni e launa ḡefafani nai, ḡoribani, ḡaro ḡena tora taimina tu bekavinagi ḡotoni. ²⁹ Moḡa ilailanai, ḡomi maki bema mai dagara beḡe ḡorani boḡo ḡitarini nai, boḡono riba, Tarimarima Natuna tu bekavinagi ḡatama bokai. ³⁰ Moḡoni akiramini, mai ḡuru asi bekorini, beiaḡoni mo, mai dagara mabarari beḡe ḡorani. ³¹ Guba e tanobara beḡe rekwa-rekwani, senaḡi au ḡegu guruḡa tu asi beḡe rekwa-rekwani, beḡe tanu-vanaḡi vanaḡini.”

*Ḡaro ema hora tarima ta asi ribana
Mataio 24:36-44*

³² “Senaḡi mo ḡaro ema aoa tu tarima ta asi ribana, e aneru gubai asi ribari, ema Natuna maki asi ribana, senaḡi Tamana ḡereḡana moḡo ma ribana. ³³ Lorimi boḡono vetore, boḡono venari-ginikau, korana asi ribami, aitoma mo aoa beraḡasini.

³⁴ Ḡia tu maiḡesina kavana, tarima ta eraka-ḡerevaḡito, ḡena numa eraga-kwaneato, benamo ḡena vetuḡunaḡi tarimari maoro evinirito, tata ḡeri ḡauvei beḡene vei. Ḡatama-boka narinarina tarimana maki ekiraiato, bene riviḡaua. ³⁵ Moḡesi nai ḡomi maki tataḡa-taḡo boḡono tanu, korana numa biaguna beḡenoḡoini aoana tu asi ribami, lavilavi ai, ba boḡi nuḡanai, ba kokoroku

begoĝini ai, ba boĝiboĝi ai. ³⁶ Irau mai moĝo beraĝasini, benamo genami ai beĝoitaĝomini ĝesi. ³⁷ Au na kara ĝomi akira-varamini guruĝana tu tarimarima mabarari maki akira-vararini, akirani, “Tataĝa-taĝo boĝono tanu e boĝono venariginikau!”

14

Iesu beĝene vaĝia dabarana ĝevetauato Ioane 11:45-53

¹ Ĝaro ruarua moĝo, benamo Pasova verekona o Iuda tarimari mase aneruna na evanaĝirito asi evaĝirito verekona e asi etubuni faraona verekona beĝe veiani nuĝanai, Rubu Veaĝa vereri baregori e taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari na Iesu beĝene ĝabi-lemmaia, benamo beĝene vaĝi-masea dabarana ĝevetauato-ĝoi. ² Senaĝi ĝekirato, “Dia vereko nuĝanai bene ĝora, korana vereko beĝe iaĝoma tarimari ĝia iatana na beĝe burini garina.”

*Vavine ta ĝena veĝa namona
Mataio 26:6-13; Ioane 12:1-8*

³ Iesu Betania ai Simona lepera tarimana ĝena numai eĝaniĝanito-ĝoi nuĝanai, vavine ta erakatoĝato, kavabu namona ta, alabasta forena na ĝeveiato kavabuna, eĝabi-kauato, nuĝanai tu muramura ma bonana namona. Mo muramura tu ĝauĝa arana nad ĝokana na ĝeveito-ĝoi dagarana, ma voina tu varaĝe rakava. Mo vavine na mo kavabu bokana ebota-fakaiato, benamo muramura Iesu debanai ebubuato. ⁴ Ĝia sevinai

tarimari kota tu ma nuḡa-metori ḡesi ḡeveguruḡa-vevinito, ḡekirato, “Karase nai mai muramura bonana namona efitoḡa-kavaiani? ⁵ Bere voivoi-iaḡia, benamo silva moniri sinau toitoi (300) bere ḡoitaḡoa, (mai tu tarima ta davana laḡani ta nuḡanai kavana), benamo asi ḡeri-ḡari tarimari bere viniri.” Benamo ḡia na mo vavine ḡevaneato.

⁶ Senaḡi Iesu ekirato, “Ḡoraga-kwanea! Kara dainai ḡomi na meto ḡoviniani? Mai vavine na tu veiḡa namona au ḡegu ai beveia. ⁷ Asi ḡeri-ḡari tarimari tu ḡomi ḡesi boḡo tanu-vanaḡi vanaḡini, be boḡo urani nai, boḡono vaḡa-kavari. Senaḡi au tu dia ḡaro mabarari ḡomi ḡesi batanuni. ⁸ Mai vavine na tu kara bere veia dagarana beveia, ḡia na au tauḡanigu ai muramura bebubuguinea gurigurigu ḡana. ⁹ Moḡoni akiramini, Vari Namona beḡe ḡobata-iaḡiani tanobara mabarari nuḡari ai, mai vavine na veiḡa beveia veiḡana maki beḡea kiraḡiani, ḡia tuḡamaḡi-iaḡina.”

Iudas na Iesu erevaiato
Mataio 26:14-16; Luka 22:3-6

¹⁰ Benamo Iudas Isakariota, gabanana ruarua (12) tarimana ta, Rubu Veaḡa vereri baregori ḡeri ai eiaḡoto, Iesu benea revaia ḡia ḡeri ai ḡana. ¹¹ Benamo ḡia na ḡeseḡaḡiato nai, ḡeiakurakavato, benamo ḡekira-toreato, moni beḡe vini-ani. Benamo Iudas na ḡimari ai betore-kauani dabarana ma evetauato-ḡoi.

Iesu ma ġena mero ġesi ginitaġo mamoeana ġeġaniato

Mataio 26:17-25; Luka 22:7-14; 22:21-23; Ioane 13:21-30

¹² Ġaro giniguenai, asi etubuni faraona verekona veiveina e ginitaġo mamoeana vaġivaġina ġaronai, Iesu ġena mero ġevedanaġito, ġekirato, “Ġai tu ainai Pasova verekona baġana vei-torea, bono ġania?” ¹³ Benamo Iesu na ġena mero ruarua etuġurito, ekirarito, ekirato, “Vanuġa baregonai boġono raka-toġa, benamo tarima ta nanu gwaġutuna befaġaiani boġo ġoitaġoani. Murina na boġono iaġo. ¹⁴ Benamo beraġekauni numanai numa biaguna boġono vaġa-guruġaia, boġono kira, ‘Vevaġa-riba tarimana ekirani: Au ġegu varivari daiġutuna tu aiġa, ġegu mero ġesi monai ginitaġo mamoeana baġana ġania?’ ¹⁵ Benamo ġia na daiġutu baregona ta numa tuġunai bevaġa-ġitamini iarevatore. Monai boġono dabaraia ġita ġara.”

¹⁶ Benamo mero ġeiaġoto, vanuġa barana nuġanai ġeraka-toġato, Iesu na ekiraġirito ilailari ai ġedoġaririto. Monai vereko ġeveiato.

¹⁷ Elavilavito, Iesu ma ġena mero gabanana ruarua (12) ġesi ma ġeraġasito. ¹⁸ Ġeġaniġanito-ġoi nuġanai Iesu ekirato, “Moġoni akiramini, ġomi ta na au borevaguni, ta au ġesi ini taġaniġani-vegogoni tarimamu ta na.” ¹⁹ Ġia mabarari nuġari ma metori ġesi irau sebori irau sebori na ġedanaġiato, ġekirato, “Moġoni dia au, ene?”

²⁰ Iesu na ekirarito, ekirato, “Mai tu ġomi gabanana ruarua (12) fakami ai ta dei au ġesi diġu sebonai ġanaba-riġoni tarimana.

21 Tarimarima Natuna bemaseni, Buka Veāgai ġetoreato ilailanai. Senaġi Tarimarima Natuna berevaiani tarimana vetuġana kekei, asi bere maġuri tu namo.”

Vereġauka ġena ġanivegogo veaġana

Mataio 26:26-30; Luka 22:15-20; 1 Korinto 11:23-25

22 Ġia ġeġaniġanito-ġoi nuġanai, Iesu na beredi eġabiato, Barau evaġa-namoato, etaviato, evinirito, benamo ekirato, “Ġoġabia, mai tu au tauġanigu.”

23 Ġia na kapusi ma eġabiato, evaġa-namoato murinai evinirito, benamo mabarari na ġeniuato.

24 Benamo Iesu na ekirarito, ekirato, “Mai tu au raragu, Ginitaġo Variġuna evaġa-moġoniani, bevebubuni, tarimarima ġutuma vaġa-maġuriri.

25 Moġoni akiramini, vine nanuna asi ma banu-ġenoġoiani, beiaġoni mo, Barau ġena Basileiai vau ma banu-ġenoġoiani.”

26 Benamo mari ta ġemariato murinai, ġerakarosito, Olive Ġorona ġana ġeiaġoto.

Iesu na Petero ġena vekira-ġuniġau ekiraġi-toreato

Mataio 26:31-35; Luka 22:31-34; Ioane 13:36-38

27 Benamo Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġomi mabarami ġemi veġabidadama au ġegu ai boġo raga-kwaneani, korana Buka Veāgai maġesi etoreato,

‘Au na mamoe ġitaġauri
tarimana bavaġiani,
benamo mamoe mabarari
beġe raga-lausini.’

28 Senaĝi au mase na ma bavariĝisi-ĝenoĝoini murinai, baraka-guineni Galilea ĝana. Monai vau bitana vedoĝari.”

29 Petero ekirato, “Mabarari na ĝeri veĝabidadama ĝoi ĝemu ai beĝe raga-kwaneani, senaĝi au na tu asiĝina.” 30 Iesu na evaĝa-veŝeato, ekirato, “Moĝoni akiramuni, toma boĝi kokoroku vaĝa-ruarua roĝosi bene goĝi nuĝanai, ĝoi na au vaĝa-toitai bokira-ĝuniĝauguni.” 31 Senaĝi Petero eguruĝa-ĝiĝiraĝeto, ekirato, “Bema ĝoi ĝesi bita mase-vegogoni maki, au na ĝoi tu asi veĝata bakira-ĝuniĝaumuni.” Mabarari moĝesi moĝo ĝekirato.

*Iesu eĝauĝauto Getesemane ai
Mataio 26:36-46; Luka 22:39-46*

32 Ĝia gabu arana Getesemane ai ĝea raĝasito, benamo Iesu na ĝena mero evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Mainai ĝotanu, au tu naiaĝo, naĝuriĝuri roĝo.” 33 Benamo Petero, e Iakobo (o Iames), ema Ioane moĝo eĝoririto, ĝia ĝesi ĝeiaĝoto. Moĝa nuĝanai Iesu tauĝanina efarakaiato, egar-ito, nuĝana maki evekwarāĝito-ĝoi. 34 Benamo ekirarito, ekirato, “Au nuĝagu na meto asikei eĝwaiani, dori evaĝiguni; mainai ĝotanu, boĝono venari.” 35 Iesu kota ma eraka-naĝito, tano ai eketo-tarito, benamo Barau enoĝiato, ekirato, bema ma dabara ta moĝa neganai, mai aoa metona ĝenana bene vanaĝi. 36 Ekirato, “Tama, Tamagai o, dagara mabarari ĝoi ĝemu ai veiveiri tu ilaila. Mai midigu bedina ĝeguna noma ĝabi-vaĝia. Senaĝi dia au ĝegu ura, ĝoi ĝemu ura moĝo.”

³⁷ Benamo eġenoġoito nuġanai tu, ġena mero genamaseri ai eġoitaġo-rito, benamo Petero eki-
raiato, ekirato, “Simona, ġoi tu ogenani? Aoa
sebona ta kavana maki asi bovevaġa-gwaġiġini?
³⁸ Boġono venari, boġono ġauġau, be veribaġani
beiaġomani nai, asi boġono moira. Iauka tu
moġoni eurani, senaġi tauġani tu emoirani.”

³⁹ Benamo ma eraka-veġitato, ea ġurigurito, mo
ġauġau guruġari guineri ma ea kiraġirito. ⁴⁰ Ma
eġenoġoi-iaġomato nuġanai tu, genamaseri ai ma
edoġaririto, korana matari tu gena na eġabi-
rakavarito. Ġia asi ribari kamasi beġe vaġa-
veseani.

⁴¹ Vaġa-toitoina ma eġenoġoito, benamo
ekirarito, ekirato, “Ġomi tu roġo ġogenani e
ġoiaġaraġini? Bevaitovo! Aoana varau beraġasi!
Ġoġitaia, Tarimarima Natuna tu beġe revaia,
rakava tarimari ġimari ai beġe torea. ⁴² Ġovariġisi,
be si-iaġosi! Ġoġitaia, au revarevagu tarimana
mai beraġasi!”

Iesu tuari tarimari o soldia na ġeġabiato

Mataio 26:47-56; Luka 22:47-53; Ioane 18:3-12

⁴³ Iesu roġo eguruġato-ġoi nuġanai, Iudas, mero
gabanana ruarua (12) tauna ta, eraġasito. Tari-
marima ġutuma maki ġia ġesi ma ġeri vetari
baġari e vevaġi kwariri. Ġia tu Rubu Veaġa
vereri baregori, e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-
ġoi tarimari, ema Iuda vereri na ġetuġurito.
⁴⁴ Reva tarimana na vetoġa ta ekiravara-torerito,
ekirato, “Baverauani tarimana tu moġa. Boġono
ġabi-taria, boġono ġori-iaġoa ġomi ġemi veġitaġau
gaburenai.”

⁴⁵ Iudas eraĝasito nai, maoromaoro eiaĝoto Iesu ĝenai, benamo ekirato, “Vevaĝa-riba tarimamu o!” benamo everauato. ⁴⁶ Benamo tuari tarimari na ĝeĝabi-tariato, ĝedegodegoato.

⁴⁷ Senaĝi monai eruĝa-taĝoto-ĝoi tarimana ta, ĝena vetari baĝana einu-vaĝiato, edaveato, benamo Rubu Veaĝa verena baregona ĝena vetuĝunaĝi tarimana seĝana ebasi-vaĝiato. ⁴⁸ Iesu na ekirarito, ekirato, “Au tu seĝafore doĝorona ta aĝori-kauani? Be ĝomi boĝo iaĝoma au ĝabiĝabigu tu, ma ĝemi vetari baĝari e vevaĝi kwariri ĝesi?” ⁴⁹ Ĝaro mabarari ai au tu ĝomi sevimi ai Rubu Veaĝa nuĝanai avevaĝa-ribato-ĝoi, senaĝi asi ĝoĝabiguto. A mai tu Buka Veaĝai ĝetore-guineato guruĝana vaĝa-moĝonina ĝana.”

⁵⁰ Ĝena mero mabarari na ĝeraga-kwaneato, ĝeraka-rovorovoto.

⁵¹ Mero variĝuna ta tu kefina korina, senaĝi dabuĝa ta na moĝo tauĝanina eriĝo-ĝauato, Iesu murinai erakato. Ĝia maki ĝeĝabi-tariato, ⁵² senaĝi ĝena dabuĝa ĝimari ai eraga-kwaneato, kefina kori moĝo eraga-kwaraĝato.

Iesu kanisoro tarimari ĝoirari ai

Mataio 26:57-68; Luka 22:54-55; 22:63-71; Ioane 18:13-14; 18:19-24

⁵³ Ĝia na Iesu ĝeĝori-iaĝoato Rubu Veaĝa verena baregona ĝenai, ema Rubu Veaĝa vereri baregori, e Iuda vereri, ema taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari mabarari ĝeraka-vegogoto. ⁵⁴ Petero na Iesu eraka-ĝiuato, senaĝi ma fakana eiaĝoto mo, Rubu Veaĝa verena baregona ĝena numa maĝuna nuĝanai eraka-toĝato. Monai gadi

tarimari fakari ai ea tanuto, benamo karava na etunuato-ḡoi.

⁵⁵ Rubu Veāḡa vereri baregori e Iuda ḡeri kanisoro tarimari mabarari na tu Iesu vaḡa-masena korana ta ḡevetauato, senaḡi ta tu asi ḡedoḡari-ato. ⁵⁶ Tarimarima ḡutuma ḡeri ḡofaḡofa guruḡari na ḡevaḡa-badeato-ḡoi, senaḡi ḡeri guruḡa tu asi ḡesebonato-goi. ⁵⁷ Benamo tarima kota ḡeruḡa-vaisito, benamo mai ḡofaḡofa guruḡari ḡekiraḡirito, ḡekirato, ⁵⁸ “Ḡai tu ḡia ḡena guruḡa baḡa seḡaḡia, bekira, ‘Au na mai tarimarima ḡimari na ḡeragaiaito Rubu Veāḡana barovoani, ema ḡaro toitoi nuḡanai ta ma baragaiani dia ḡima veiveina rubuna.’ ” ⁵⁹ Senaḡi ḡia ḡeri vevaḡa-bade guruḡari maki asi sebona.

⁶⁰ Benamo Rubu Veāḡa verena baregona ḡoirari ai eruḡa-vaisito, benamo Iesu edanaḡiato, ekirato, “Ḡoi tu asi bovaḡa-veseni? Maiḡeri na ḡoi ḡevarifiu-iaḡimuni guruḡari tu kamasi?” ⁶¹ Senaḡi Iesu asi eguruḡato, ma asi evaḡa-veserito. Benamo Rubu Veāḡa verena baregona na ma edanaḡi-ḡenoḡoiato, ekirato, “Ḡoi tu Keriso, ḡevaḡa-namoani Barauna Natuna?” ⁶² Iesu na evaḡa-veseato, ekirato, “Tarimana au maiḡegu! Ḡomi na Tarimarima Natuna roḡo boḡo ḡitaiani, Seḡuka Barauna ḡimana aroribanai betanuni, e guba maguberi iatari na beiaḡomani!”

⁶³ Benamo Rubu Veāḡa verena baregona na ḡena dabuḡa edareato, ekirato, “Karase vevaḡa-ḡita tarimari roḡo tavetaurini? ⁶⁴ Barau vaḡa-rakavana guruḡana boḡo seḡaḡia. Ḡomi kara

gōtoni?” Ĝia mabarari ĝekirato, “Bene mase moĝo.”

⁶⁵ Benamo kota na ĝekanunuato, matana ĝekumu-ĝauato, ĝefaisiato, ĝekiraiato, ĝekirato, “Ĝoi tu peroveta tarimana, be nokiraĝia, deikara na bekwarimu?” Benamo gadi tarimari na ĝeĝabiato, ĝimari na ĝeforoato.

Petero na Iesu ekira-ĝuniĝauato

Mataio 26:69-75; Luka 22:56-62; Ioane 18:15-18; 18:25-27

⁶⁶ Petero roĝo numa maĝuna nuĝanai, Rubu Veaĝa verena baregona ĝena vetuĝunaĝi ĝuiatori ta eiaĝoto. ⁶⁷ Ĝia na Petero karava na etunuato-ĝoi eĝitaiato, benamo eĝita-ginikauato, ekiraiato, ekirato, “Ĝoi maki Iesu, Nasareta tauna, ĝesi orakaoto-ĝoi, okavaiato-ĝoi.” ⁶⁸ Senaĝi ĝia evekira-ĝuniĝauto, ekirato, “Au asi ribagu ĝoi kara okiraĝiani,” benamo eraka-rosito maĝu ĝatama bokana ĝana, benamo kokoroku egoĝito.

⁶⁹ Mo vetuĝunaĝi ĝuiatona na ma eĝitaiato, benamo monai ĝeruĝa-taĝoto tarimari ekirarito, ekirato, “Tarimana ta tu maniĝa.” ⁷⁰ Petero ma evekira-ĝuniĝauto. Nega kotuna evanaĝito nuĝanai, ĝia sevinai ĝeruĝa-taĝoto-ĝoi tarimari na ĝekiraiato, ĝekirato, “Moĝoni, ĝoi maki ĝia ĝesi ĝorakaoto-ĝoi tarimamu ta, korana ĝoi tu Galilea taumu.” ⁷¹ Benamo Petero na ekirarito, ekirato, “Asiĝina ĝinavaĝi, akira-korikorimini, ĝomi na ĝokiraĝiani tarimana au tu asi ribagu.”

⁷² Kokoroku vaĝa-ruaruana ma egoĝito, benamo Petero na Iesu ĝena guruĝa etuĝamaĝi-doĝariato, ekiraiato, “Kokoroku vaĝa-ruaruana

roḡosi bene goḡi nai, ḡoi na au vaḡa-toitoi bokira-ḡuniḡauguni.” Benamo etaḡi-rakava rakavato.

15

Iesu Pilato ḡoiranai

¹ Boḡiboḡi iamoiamo, Rubu Veaḡa vereri baregori, e Iuda vereri, e taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimari, ema kanisoro tarimari mabarari na ḡevaḡa-moḡoniato. Benamo Iesu ḡebarubaruato, ḡeḡori-iaḡoato, Roma Gavana Pilato ḡea viniato. ² Pilato na edanaḡiato, ekirato, “Ḡoi tu Iuda tarimari ḡeri vere o kini?” Iesu na evaḡa-veseato, ekirato, “Oi, okiraḡiani maniḡa.” ³ Benamo Rubu Veaḡa vereri baregori na Iesu ḡevaḡa-badeato, guruḡa ḡutuma ḡekiraḡirito. ⁴ Pilato na ma edanaḡi-ḡenoḡoiato, ekirato, “Ḡoi tu asi bovaḡa-veseni? Noḡitaia, ḡoi iatamu ai tu meto ḡutuma ḡekiraḡirini.” ⁵ Senaḡi Iesu asi eguruḡato, benamo Pilato tu edaradarato.

Pilato na Iesu ḡena mase ekiraḡiato

Mataio 27:15-26; Luka 23:13-25; Ioane 18:38-19:16

⁶ Vanaḡivanaḡi Pasova verekona ḡaronai tu Pilato na ḡia ḡeri dibura numanai etanuni, beḡe kiraḡiani tarimana ta, etuḡu-rosiato-ḡoi. ⁷ Mo laḡani ai tarima ta arana Barabas, ḡia tu dibura numai etanuto tarima kota ḡesi, korana ḡevevaḡito nai, tarima ta ḡevaḡi-maseato. ⁸ Benamo ḡutuma monai ḡevegogoto tarimari Pilato ḡenoḡiato, eveini kavana ma bene vei ḡana. ⁹ Pilato na edanaḡirito, ekirato, “Ḡomi ḡourani au na Iuda tarimami ḡemi vere natuḡu-rosia ba?” ¹⁰ Ḡia

ribana, Rubu Veāga vereri baregori ġeri mama dainai, Iesu ġia ġimanai ġetoreato.

¹¹ Senaġi Rubu Veāga vereri baregori na tari-marima nuġari ġeġanirito, Pilato na Barabas bene tuġu-rosia. ¹² Benamo Pilato na ma edanaġirito, ekirato, “O mai Iuda tarimami ġemi vere ġotoni tu kamasi bana veia?”

¹³ Ġia ġefararato, ġekirato, “Novaġa-satauroa!” ¹⁴ Pilato na edanaġirito, ekirato, “Karase nai, kamara veġa rakavana eveiato nai?” Senaġi mabarari ġefarara-gigitarito, ġekirato, “Novaġa-satauroa!” ¹⁵ Pilato ġena ura mo tarimarima ġutuma nuġari bene vaġa-namori ġana, ġia na Barabas etuġu-rosiato, senaġi Iesu tu ġekwariato murinai, evinirito beġene vaġa-satauroa ġana.

Iesu ġevaseva-vaseva iaġiato

Mataio 27:27-31; Ioane 19:2-3

¹⁶ Vetari tarimari na Iesu ġeġori-iaġoato gavana ġena numa nuġanai, benamo karori mabarari ġekea-vegogorito. ¹⁷ Benamo dabuġa kakakakana ġevaġa-veiato, debana dagarana ġau ma giniginina na ġevatoato, korona noġa ġeveiato, benamo Iesu debanai ġetore-kauato.

¹⁸ Benamo ġevaġa-namoato, ġekirato, “Iuda ġeri Kini o, ġaro namona!” ¹⁹ Benamo oro kwarina na debana ġekwari-ġenoġoi ġenoġoiato-ġoi, ġekanunu-kanunuato, ġevetui-tari viniato, ġetoma-rakariġo ġofakau-viniato. ²⁰ Ġevaseva-vaseva iaġi-ġosiato murinai, dabuġa kakakakana ġekoki-vaġiato, ġena dabuġa korikorina ma ġevaġa-veiato. Benamo ġeġori-rosiato beġenea vaġa-satauroa ġana.

*Iesu ġevaġa-satauroato**Mataio 27:32-44; Luka 23:26-43; Ioane 19:17-27*

²¹ Kurene tarimana ta arana Simona, Alesanda e Rufo tamari, gunika vanuġana ta na eiaġomato-ġoi, vetari tarimari na ġelaunaġi-naġiato Iesu ġena satauro neġwaia.

²² Benamo Iesu ġeġori-iaġoato gabu ta arana Golgota ġana, anina tu “Deba Ġavana Gabuna.”

²³ Benamo ġia na vine nanuna, midigu vaġa-keina muramurana arana muro ġesi ġebubu-vegogoato, ġeviniato, senaġi asi eniuato.

²⁴ Benamo ġevaġa-satauroato; ġena dabuġa dainai laki ġerena ta ġeveiato, benamo ġevarerito fakari ai. ²⁵ Boġiboġi ai horaġauna 9 koloko rekenai ġevaġa-satauroato. ²⁶ Kara koranai ġevaġa-satauroato guruġana satauro iatanai maġesi ġetoreato, “IUDA TARIMARI ĠERI VERE.”

²⁷ Lema tarimari ruarua maki Iesu ġesi ġevaġa-sataurorito, ta aroribana rekenai, ma ta kaurina rekenai. [²⁸ Monana Buka Veaġai ġetore-guineato guruġana evaġa-moġoniato, ekirato, “Ġia vei-rakava tarimari ġesi ġeiavi-vegogoato.”]

²⁹ Ġeraka vanaġito-ġoi tarimari na guruġa rakavari Iesu ġeviniato-ġoi, debari ġekorakorarito, ġekirato, “Aha, be ġoi okirato Rubu Veaġa borovoani, ġaro toitoi nuġanai ma bovaġa-ruġa ġenoġoiani otato! ³⁰ Satauro tuġuna na noraka-riġo, tauġemu novevaġa-maġuri!”

³¹ Rubu Veaġa vereri baregori e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari na maki fakari ai maġesi ġevaseva-vaseva iaġiato, ġekirato, “Ġia na tarima boruri evaġa-maġuririto, senaġi

tauḡena tu asi evevaḡa-maḡurini! ³² Keriso, Isaraela tarimari ḡeri vere, satauro na ini-moḡo noraka-riḡo ḡai ḡoiramai, be baḡana vaḡa-moḡonimu!” Iesu ḡesi ḡevaḡa-satauro vegogorito tarimari ruarua na maki ḡeguruḡa-rakava vini-ato.

Iesu ḡena mase

Mataio 27:45-56; Luka 23:44-49; Ioane 19:28-30

³³ Horaḡauna 12 koloko ea ḡabiato nai, tanobara mabarana mukuna na eḡabi-ḡauato; mukuna etanuto, eiaḡoto mo, horaḡauna 3 koloko.

³⁴ Horaḡauna 3 koloko rekenai Iesu eḡabato, ekirato, “Eloi, eloi, lama sabaktani?” anina tu, “Au ḡegu Barau, au ḡegu Barau, kara dainai au boraga-kwanegu?” ³⁵ Iesu sevinai ḡeruḡa-taḡoto-ḡoi tarimari kota ḡeseḡaḡito, benamo ḡekirato, “Ḡoseḡaḡi, Elia ekeaiani.” ³⁶ Benamo tarima ta eragato, nanu erimaiiani dagarana ta eḡabiato, vine nanuna mamakina nuḡanai efereiato, gobu lefai egwanu-kauato, benamo eduḡi-raḡeato Iesu na neniua ḡana, ekirato, “Siḡitaia, Elia beiaḡomani, bema ḡabi-riḡoani ba?” ³⁷ Benamo Iesu eḡaba-fouto murinai emaseto.

³⁸ Benamo Rubu Veaḡa nuḡanai veaḡa lelevaḡi daiḡutuna kouḡauna dabuḡana o ketin evedare-kikimato, eruaruato, tuḡuna na mo gabigabina.

³⁹ Roma vetari verena Iesu ḡoiranai eruḡa-taḡoto-ḡoi, ḡena ḡaba eseḡaḡiato e kamasi emaseto eḡitaiaato, benamo ekirato, “Moḡoni veḡata, mai tarima tu Barau Natuna!”

⁴⁰ Vavine kotari maki ḡemarere-to-ḡoi, kotuna manaḡai ḡeruḡato, fakari ai tu Maria, Magadala

vavinena; e Maria, mai tu Iakobo (o Iames) keina e Iosefa ġesi sinari; ema Salome. ⁴¹ Galileai mai vavine tu Iesu murina na ġerakato-ġoi e ġia vetuġunaġina ġeiaġo-vinito-ġoi. Vavine vovoka ġia ġesi Ierusalemna ġana ġemaraġeto vavineri maki monai.

Iesu ġeguriato

Mataio 27:57-61; Luka 23:50-55; Ioane 19:38-42

⁴² Mo lavilavi ai vereko beġe vei-toreani, Sabadi ġarona roġosi bere ġabia nai. ⁴³ Iosefa, Arimatea vanuġa tarimana, ġematauraiato-ġoi kanisoro fakari ai tarimana ta, Barau ġena Basileia evaġa-nogaġato-ġoi tarimana, Pilato ġenai eiaġoto, benamo enoġi-ġinikauato, Iesu tauġanina bene ġabia etato. ⁴⁴ Pilato eseġaġito Iesu tu varau emaseto nai, nuġana efarevaġito, benamo vetari verena ekeaiato, edanaġiato, ekirato, “Moġoni, Iesu tu bemase ba?” ⁴⁵ Benamo vetari verena na Iesu ġena mase evaġa-moġoniato vau, Iesu tauġanina Iosefa eviniato. ⁴⁶ Moġa murinai Iosefa na dabuġa kurokurona namona ta evoiato, benamo Iesu eġabi-riġoato, dabuġa na ekumuato. Gara gabuna fore kouġanai ea tore-toġaiato murinai, fore baregona na ġatama-boka ekure-ġauato. ⁴⁷ Maria, Magadala vavinena, e Maria, Iosefa sinana, na etoreato gabuna ġeġita-kauato.

16

Iesu evariġisi-ġenoġoito

Ioane 20:1-10

¹ Iuda tarimari ġeri Sabadi ekorito murinai, Maria, Magadala vavinena, e Maria, Iakobo

(o Iames) sinana, ema Salome muramura ma bonana namona ġevoito, beġene iaġo, Iesu tauġanina beġene daua ġana. ² Fura ġarona giniguinena o Sandei ai, boġiboġi ġaro eraġekauto nai, gara ġana ġeiaġoto. ³ Benamo tauġeri moġo ġeverorito-ġoi, ġekirato, “Deikara na mo fore barana gara ġekouġau-iaġiato tu, dei na toma ea kure-veġitaiani?” ⁴ Senaġi ġeboġe-iaġoto nuġanai, mo fore baregona tu irau ai vetore. ⁵ Ġia gara kouġana nuġanai ġeraka-toġato nai tu, mero variġuna ta ġeġitaiato, aroriba rekenai etanuto, ġena dabuġa tu kurokuro e mauka kenene, benamo nuġari ġefarevaġi-rakavato.

⁶ Ġia na ekirarito, ekirato, “Asi ġogari, au ribagu ġomi tu Iesu, Nasareta tauna, ġevaġa-satauroato tarimana ġovetauani. Ġia tu bevariġisi-ġenoġoi! Ġia mainai tu asiġina, ġetoreato gabuna ġoma ġitaia. ⁷ Be ġoiiaġo, ġena mero e Petero boġonoa kira-varari, boġono kira, ‘Iesu tu beguineni Galilea ġana. Monai vau boġoa ġitaiani evaġa-guruġamito ilailanai.’ ”

⁸ Benamo mo vavine ġeraka-rosito gara nuġana na, korana nuġari ġefarevaġito e tauġaniri ġeġoġo-ġoġorito-ġoi nai. Tarima ta maki asi ġevaġa-guruġaiato, korana ġegarito nai.

*Maria, Magadala vavinena, na Iesu eġitaiato
Mataio 28:9-10; Ioane 20:11-18*

[⁹ Fura ġarona giniguinenai, boġi-boġi iamoiamonai, Iesu evariġisi-ġenoġoito, benamo Maria, Magadala vavinena, ġenai efofori-guineto. Ġia ġenana tu iauka rakavari imaima ruarua (7) elai-vaġirito. ¹⁰ Ġia eiaġoto, benamo Iesu murina

na ġerakato-ġoi tarimari ġeri nuġaraġe e taġitaġi nuġanai ekira-vararito. ¹¹ Ġeseġaġiato Iesu tu maġuri, Maria na eġitaiato, senaġi ġena guruġa asi ġevaġa-moġoniato.

Dabarai tarima ruarua na Iesu ġeġitaiato

Luka 24:13-35

¹² Moġa murinai ġia tauri ruarua gabu ta ġana ġeraka-iaġoto-ġoi nuġanai, Iesu ġeri ai efoforito, senaġi vetoġana tu eirauto. ¹³ Benamo tauri ruarua ġeġenoġoito, karori ġekira-vararito, senaġi ġeri guruġa asi ġevaġa-moġonirito.

Iesu ġena mero ġeri ai efoforito e ġia na seġuka evinirito

Mataio 28:16-20; Luka 24:36-49; Ioane 20:19-23

¹⁴ Moġa murinai ġena mero gabanana sebona (11) ġeġaniġanito-ġoi nuġanai, ġeri ai efoforito, evanerito, korana asi ġeri veġabidadama e ġeri nuġa-gwaġiġi dainai, korana mase na evariġisi-ġenoġoito murinai, ġeġitaiato tarimari ġeri guruġa asi ġevaġa-moġonirito. ¹⁵ Benamo ekirarito, ekirato, “Ġoiaġo, tanobara mabarari ai Vari Namona tarimarima mabarari ġoirari ai boġono ġobata-iaġia. ¹⁶ Deikara na mai Vari Namona bevaġa-moġoniani ema babatiso beġabiani tarimana tu bemaġurini, senaġi asi bevaġa-moġoniani tarimana Barau na rakava voina beviniani. ¹⁷ Ġeveġabi-dadamani tarimari ġesi mai vetoġa beġe iaġo-sebonani: Iauka rakavari au aragu ai beġe lai-vaġirini. Garo variġuri iraurau ai beġe guruġani. ¹⁸ Mota rakavari beġe ġabivaisini, mase ġarikiri beġe niurini, senaġi asi beġe vaġa-rakavarini. Ġimari keve tarimari iatari ai

beḡe tore-kaurini, benamo keve tarimari beḡe namoni.”

*Iesu tu Barau na eḡabi-varaḡeato guba ḡana
Luka 24:50-53; Apostolo 1:9-11*

¹⁹ Iesu Vereḡauka na evaḡa-guruḡarito murinai, Barau na eḡabi-vaisiato, guba ḡana evaraḡeto, benamo Barau aroribana rekenai etanu-tarito.
²⁰ Benamo Iesu ḡena mero ḡeraka-lausito, gabu mabarari ai ḡea ḡobatato. Vereḡauka maki ḡia ḡesi ḡeḡauvei-vegogoto-ḡoi, ema ḡeri guruḡa evaḡa-moḡonirito-ḡoi nuḡa-farevaḡi veḡa boruri ai.]

lxxx

GINITAŪO VARIŪUNA
The New Testament in the Sinaugoro Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sinaugoro long Niugini
Copyright © 1995 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sinaugoro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023
a998e4ce-f2f7-5577-968e-5d2feef358f1